BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİN!

kitle

YIL 9 ŞUBAT 1983 SAYI: 256

DİKTATÖRLÜĞÜN YIKILMASI KİTLELERİN ESERİ OLACAKTIR

Gazetemizin Aralık 1982 tarihli sayısındaki kapak yazımızda "Cunta bildiğini okumakta kararlıdır" demiştik. Aradan geçen 2 aylık süre bu tespitin doğruluğunu bir kere daha kanıtladı. Evren faşizmi yerleşmeye iyice kararlı. Hem de faşist yöntemleri daha da katmerleştirerek. Örnekse, bundan 20 küsür yıl önce dahi yayınlanabilen bir yazı nedeniyle Cumhuriyet'in kapatılması, 1972'den 12 Eylül'e değin sekiz yıl içinde —ki demokrasinin son derece kısıtlı olduğu bir dönemdir— tek bir idam olmamasına karşın, sadece Ocak 1983'ün ikinci yarısında 9 kişinin birden asılması, grev ve toplu sözleşme düzeni ile ilgili kanun taslaklarının grevi fiiliyatta yasaklayan sözde anayasayı daha da geride bırakarak "lokavt özgürlüğü yasası" haline dönüştürülmeleri ve nihayet sıkıyönetim marifetiyle üniversite ve yüksek okullarda uygulanan yoğun "temizlik"! Hele bu sonuncu uygulama faşist Cunta'nın kendi getirdiği faşist kurumlarla dahi yetinmemesini göstermesi açısından son derece ibret verici. Koyu amerikancı Doğramacı'ya teslim edilen YÖK, Evren ve şürekasının bilime karşı yönelttikleri barbarca saldırıda yetersiz kaldı. Şimdi kışla kafalı generaller ülkemizin ne kadar *medar-ı iftiharı* olmuş bilim adamı varsa, olanca kasaplıklarıyla hepsini kıymanın uğraşı içindedirler. Türkiye'deki faşizmi görebilmek için illa bir "Türk Hitleri" gibi görmek peşinde olanların kulakları çınlasın! Cunta "evelallah" bu konuda Hitler'i aratmayacağa benzer.

Öte yandan Cunta'nın ilan ettiği "demokrasiye dönüş takvimi" ile uzunca bir süre oyalanan ve bir bakıma dünya kamuoyunu da oyalayan Avrupalılar 7 Kasım "referandum"-undan sonra bir hayli aymışa benzerler. Bizlerin daha ilk günden beri vurguladığımız, "demokrasiye dönüş takvimi"nin bir riyakârlıktan ileri gitmediği, yapılanın mevcut faşist diktatörlüğün yerleştirilmesi, pekiştirilmesi ve "yasallaştırılması" olduğu gerçeğini, "anayasa" diye zorbalıkla geçirtilen metnin bir orman yasasından başka birşey olmadığını gördükten sonra, nihayet kavramaya başlayan "batılılar" hem Avrupa Konseyi, hem de Avrupa Parlamentosu vasıtasıyla bir hayli sert çıkışlarda bulundular. Böylece "batılı" dostlarını kıskandırmak için uzak doğu ülkelerine kendilerini davet ettiren Evren'in şantajları boşa çıktı. Artık Türkiye'de Cunta'nın yerleştirmek istediği düzenin demokrasiden başka herşey olacağını dünyada bilmeyen kalmadı. Cunta'nın tecrit olma süreci, böylece daha da mesafe katetti.

CUNTA'NIN YIĞINLARDAN TECRİTİ HIZLANIYOR

Cunta'nın Türkiye'deki yığınlardan da tecrit olma sürecini hızlandıracak şartlar giderek daha elverişli hale geliyor. Evren ve hempalarının işledikleri her demokrasi suçu kendilerini daha çok ele veriyor, onların halk düşmanı gerçek çehreleri daha bir aydınlığa çıkıyor. Ne ki bu arada boyalı basının da azami katkısıyla yaratılmaya çalışılan bazı aldatıcı görünümler, objektif olarak Cunta'nın "demokrasiye dönüş programı" demagojisine hizmet ediyor ve yerleştirilmek istenen faşist düzenin bir sis perdesiyle gözlerden saklanmasına yol açıyor. Örnekse, hazırlanmakta olan sözde partiler yasası ve bu konuda yaratılmaya çalışılan suni tartışmalar, görüş bildirmeler! Sanki bu Cunta baştayken, Evren Cumhurbaşkanlığı koltuğunda otururken, polis devleti nizamnamesi niteliğindeki sözde anayasa yürürlükteyken —en demokrat bir partiler yayası çıkartılsa bile— siyaset arenasını faşist ve gerici partilerin tekelinden kurtarmak mümkünmüş gibi! Kaldı ki, Cunta'nın şimdiye kadarki icraatı, perşembelerin gelişini çarşambaya dahi ihtiyaç bırakmaksızın gözlere sokuyor. Hiç kimse ham hayallerle kendini avutmasın, halkı boşuna oyalamasın. Son şeklini generallerin elinde alacak olan partiler kanunu hık demiş "anayasa"nın burnundan düşmüş olacaktır. Böyle olması da bir bakıma isabet olacaktır ve Cunta'nın faşist yüzü bir kere daha sırıtacaktır, yığınlardaki demokratik özlemler daha kabaracaktır.

Tabii bu sözlerimizden, "Cunta ne kadar demokrasi düşmanlığı yaparsa yığınlar da o denli bilinçlenir" tarzında anarşist yaftalı anlamlar çıkartılmamalıdır. Bugün demokratik hak ve özgürlükleri savunmak nasıl olanca önemiyle ön plana çıkmış durumda ise, demokratik bir partiler kanunu istemek, böylesi bir kanunu savunmak demokrasi saflarının görevlerinden birisidir. Ancak bu konuda asla gözden kaçırılmaması gereken son derece hassas bir nokta var. O da yığınlarda Cunta'dan demokratik icraatlar gelebileceği izlenimini asla bırakmamaktır. Çünkü gayet iyi biliyoruz ki —ve 12 Eylül'den bu yana geçen iki buçuk yıllık sürede olup bitenler öylesine sağlam bir şekilde kanıtlamıştır ki— Evren ve hempalarından zırnık kadar dahi demokrasi beklenemez. Demokrasi yanlıları için yapılması gereken, sözde anayasanın konuya ilişkin "mütemmim cüzü" olarak hazırlanan partiler yasasında demokratik rotüşlar yapması için Cunta'ya niyazci olmak değil, demokratik bir partiler yasasını savunarak, bu yasanın nasıl olması gerektiğini açıklayarak, Evren ve şürekasının demokrasi düşmanı yüzünü bir kez daha teşhir etmektir. İşte ancak bu şekilde yığınları demokrasi mücadelesine çekebiliriz,

(Devamı 2. sayfada)

onların Cunta karşısında saf tutmalarına ve organize olmalarına hizmet edebiliriz.

DEMOKRASİ GÜÇLERİ YARATICI OLMAYI BİLMELİDİRLER

Ve madem ki, faşizmi altetmek için, yığınların davranmaları zorunludur. Çıkabilecek her fırsatı en yaratıcı biçimde değerlendirmek de yine bizlere demokrasi güçlerine düşer. Diyelim sözde anayasa türünden bir partiler yasası çıktı. Bu noktada dahi yığınların mücadeleye kazanılması için yapılacaklar vardır. Dimitrof'un yığınlar nerdeyse orada olmak ilkesinden hareket ederek en gerici organizasyonlarda dahi çalışmağa verdiği büyük önem bize ışık tutmalıdır. Şimdiden biliyoruz ki, partiler yasası nasıl olursa olsun sadece Cunta'dan icazetli partilere cevaz verilecektir. Ama olsun, demokrasi düşmanı bu politikayı açığa çıkartmak için imkanlardan yararlanmak da bir demokrasi görevidir. Burjuva anlamda demokratik hak ve özgürlükleri savunan bir yasal parti oluşturmak için girişimde bulunmak dahi başlı başına bir demokrasi savunuculuğu olacaktır. Demokratlarımız, 12 Eylül sonrasında demokratlıklarından bir haylı fire vermiş olmalarına rağmen, yine de böylesi bir girişimi omuzlayabilecek çapta olduklarını ispatlamalıdırlar. "Faşist Cunta nasıl olur da demokratik hak ve özgürlükleri savunan bir partiye izin verir?" gerekçesiyle atıl kalmak, bir anlamda demokrasi mücadelesinden yan çizmektir. Cunta'nın böylesi bir girişimi önlenemesi, onu daha baştan yasaklaması gibi, generallerin demokrasi düşmanı çehrelerinin bir kez daha gün yüzüne çıkartılması açısından, demokrasi mücadelesinde asla küçümsenmemesi gereken bir işlev görecektir. Böylece Cunta'nın göstermelik partiler kanunu, kendi ayağına takılmış olacaktır. Tıpkı "anayasa"sında olduğu gibi, tıpkı "demokrasiye dönüş programı"nda olduğu gibi, darbecilerin demokrasi düşmanlıkları bir kere daha tescillenecektir.

Böylesi bir girişim, yığınların anti-faşist mücadeleye kazanılmalarında ortaya çıkan imkanlardan yaratıcı bir şekilde yararlanmanın örneklerinden birisidir. Toplumsal hayatın çeşitli alanları vardır ve mücadele etmek isteyenlere çok elverişli başka imkanlar da yaratır. Cunta tüm zorbalığıyla, sendikalardan basın-yayına, meslek örgütlenmelerinden mahalli idarelere kadar toplumsal hayatın her alanı zaptü rapt altına alabilmek için hiç bir kapıyı aralık bırakmamaya niyetlidir. Ama ne denli katı kurallar getirilirse getirilsin, söz gelimi, sendikalar alanında grev hakkı fiilen kullanılamaz şekle sokulsun, yine de —en gericisinden de olsa— sendikalar olacaktır, sendikalarda işçiler olacaktır. Ve bunca yıllık geleneği olan sendikal mücadelenin, tüm imkanlardan yararlanılarak sürdürülmesini önlemeye kimsenin gücü yetmeyecektir.. Sosyal hayatın diğer alanlarında da, yaratıcı, esnek, sabırlı bir çalışma tarzıyla kollar sıvandığında, demokrasi mücadelesinin kısa sürede hızla boy atması ve yığınları kucaklaması hiç de zor olmayacaktır.

DEMOKRASİ GÜÇLERİNİN PROGRAMLI VE ÖRGÜTLÜ BİRLİĞİ SAĞLANMALIDIR

Tabii bütün bunların Cunta'yı zorlayacak boyutlara erişebilmesi için, bugün demokratik hak ve özgürlükleri savunan kimler, hangi toplum kesimleri varsa onların örgütlü olarak biraraya gelmeleri ve bir *demokrasi programı* üzerinde anlaşmaları gerekmektedir. Bu konuda çeşitli çevrelerden gelen, Cunta'ya karşı güçleri birleştirme eğilimleri ve çabaları, elbette ki, olumludur. Ancak bu türden girişimlerin pek çoğu —o da sadece yurtdışında— ya günübirlik güçlükleriyle sınırlı kalmaktadır, ya da sekter eğilimlerle başlatılmaktadır. Bu nedenle faşist Cunta'nın hangi güçlerin elbirliğiyle, nasıl bir mücadeleyle ve neler hedeflenerek devrilmesi gerektiği meselesindeki kafa bulanıklıklarının giderilmesi, bu konudaki bilinçli saptırmaların önünün alınması önem kazanmaktadır. İşte bu nedenle TSİP bu konuyu 12 Eylül'den bu yana enine boyuna işlemiş, meselenin somutlanması için 1981'in Aralık ayında bir "Siyasi Demokrasi Program Taslağı" hazırlayarak, bunu tüm demokrasi güçlerinin görüşüne sunmuştur. Demokratik hak ve özgürlükleri savunan tüm güçlerin Cunta'ya karşı anti-faşist bir cephede bir araya gelmelerini, tüm demokratik hakları sonuna kadar savunarak bu amaçla her imkandan yararlanıp milyonların mücadeleye kazanılmasını, mücadelenin geliştirilerek Cunta'nın alaşağı edilmesini, demokratik cephede yer alan güçlerin adilen temsil edildiği bir geçici hükümet kurulmasını ve bu hükümet eliyle toplumda tüm demokratik hak ve özgürlüklerin geçerli kılınmasını öngören bu Siyasi Demokrasi Programı bu gün de geçerliliğini korumaktadır. Ve faşist Cunta işbaşında kaldığı sürece de ana hatlarıyla geçerliğini koruyacaktır.

Kuşkusuz bu program işçi sınıfının ve müttefiki emekçi toplum kesimlerinin stratejik hedefi olan demokratik halk devrimi hedefine bağlı bir taktik hedefi belirlemektedir. Sosyalistler için, işçi sınıfı için Cunta'nın devrilmesi emekçiler iktidarına giden yolda bir aşama olacaktır ve onlar devrime giden yolda mücadelelerini sürdürmeye devam edeceklerdir. Ama Cunta'nın devrilmesi öyle bir aşama olacaktır ki, devrimci safların mücadelesi son derece elverişli şartlar altında hızla gelişmek ve eskisine kıyasla dev adımlarla ilerlemek imkanına kavuşacaktır. Böylece emekçi halkın iktidarı ve giderek sosyalizmin kurulması çok daha yakınlaşmış ve kolaylaşmış olacaktır.

Cunta'nın terörü altında bunalan yığınların bugün nisbeten sessiz durmaları bir bezginlik ve kenarda bekleme nedeni olmamalıdır. Demokrasi safları içinde yer alan kimi güçler —özellikle sosyal demokrasi— beklenerek demokrasinin kazanılabileceği hayaliyle kendilerini hâlâ daha avutuyorlarsa, Cunta'nın iki buçuk yıllık icraatından hiç ders almamışlar demektir. Faşist bir yönetim altında demokrasi, beklenerek değil, savaşılarak kazanılır. Bu konuda bir hayli kötü imtihan veren ve vermeğe devam etmekte olan Türkiye'li sosyal demokratlar demokratik hak ve özgürlüklere nebze kadar sahip çıkmak istiyorlarsa, daha yakın geçmişte Yunanistan'da, İspanya'da, Portekiz'de kendi yandaşlarının faşist iktidarlara karşı nasıl davrandıklarına bir göz atmalıdırlar.

Vurgulamamız gereken önemli bir nokta da şudur: 12 Eylül darbesinden bu yana demokrasi cephesi kurulamadığı için kitleleri kucaklayacak geniş, etkin ve merkezi sosyal muhalefet gerçekleştirilememiştir. Çaresiz kalan emekçilerin geniş kesimlerinde seçimlerden sonrasını bekleme psikolojisi gözlenmektedir. Bu beklenti boşa çıktığı zaman kitleler faşizmden kurtuluşlarının ancak kendi eserleri olacağını kavramaya başlayacaklardır.

Süngü zoruyla açlığa mahkum edilen ve insan haklarından yoksun bırakılarak barbarca horlanan on milyonlarca insan, kendilerine yol gösterecek, yordam belirleyecek siyasi hareketlenmeyi beklemektedirler. Sosyalistler, sosyal demokratlar, Kürt ulusal demokratik hareketi, yurtsever devrimci küçükburjuva hareketleri, bir siyasal demokrasi programı etrafında elele verdiler miydi, yığınların silkinip davranmaları ve Cunta'ya karşı yürümeleri hiç de zor olmayacaktır.

ÜNİFORMALI KUVVET SAHİPLERİ KARŞISINDA TÜRK AYDINI

Bundan bir süre önce, 15 Ocak 1983 tarihli Cumhuriyet Gazetesinde "Türk Aydınının Çilesi" başlığı altında, Prof. Dr. Reşat D. Tesal imzalı bir yazı yayınlandı. Sayın Prof. Dr. D. Tesal yazısına aynen şöyle giriyor: "Bilim adamı, sanatçı ya da serbest meslekten olsun, politikacı, yönetici, teknik eleman olsun, her türden aydının Türkiye'mizde garip bir tecellisi, çoğu kez acıklı bir sonu vardır.... gericiliğin sürmesinde kararlı yobazlar bayram ederken, yeni bir ilerleme yoksunluğuna uğrayan yurtseverlerin bir kez daha boyunları bükülür. Türk tarihi bu tür ileri-geri boğuşmaları ile dopdoludur. Buna geçmişin yönetim hayatından, edebiyat ve fen alanlarındaki çatışmasından sayısız örnekler verebileceği gibi, *ilericilik anlayışında aşama yaptığımıza inandığımız şu günlerde* de daha taze örnekler gösterebilir." (Altını biz çizdik. Niçin çizdiğimize ileride değineceğiz.)

Yukarıdaki satırlarda hepimizin yıllar yılı âşinası olduğumuz bir *yakınma* dile getiriliyor. *Tipik* bir yakınma. Her dönemde ve her vesile ile muttasıl ortaya sürülüyor. Sayın Prof. Tesal'a bu yazıyı yazdıran da, anlaşılan, İstanbul'daki Atatürk Kültür Merkezine "son zamanlarda yöneltilen bir takım taşlamalar". Bu taşlamalar, eleştiriler" insanı acı acı düşündürüyor"muş.

Bu yakınmanın en belirgin —ama, ne yazık ki, "Türk aydınının çilesi"nden yakınanların bir türlü bilincine varamadıkları— bir özelliği şu: Türk aydınının çilesi denilen şey, Türkiye toplumunun hem genel, hem de dönem dönem özgül ve acil temel sorunlarının dışında, üstünde bir sorunmuş gibi yakınma konusu oluyor. Bir başka deyişle, sanki kitlelerin kazanılmış ekonomik-demokratik haklarına yönelen saldırılar, sömürünün faşist dikta koşullarında üstüste katlanarak arttırılması, en temel demokratik hak ve özgürlüklerin inkârı, insan haklarının göz göre göre çiğnenmesi, tepeden inme gerici "yeni demokratik düzenleme" modellerinin topluma zorla dayatılması, vs. gibi süreçlerden, gelişmelerden, olgulardan tümüyle soyutlanabilirmiş gibi. Yine bir başka ve daha kısa, öze değgin bir deyişle, sanki Türkiye toplumunda süregiden *sınıf mücadelesinden* ayrı düşünülebilirmiş gibi!

Prof. Dr. R. D. Tesal, rastgele bir örnekleme ile mesalâ "Türk işçisi"nin grev ve toplu sözleşme haklarının silah zoruyla elinden alındığı, 400.000 kişi hakkında kovuşturma açıldığının ilan edildiği, en az elli bin insanın hapiste olduğu, bir ay içinde on beş insanın birden idam edildiği ve askeri mahkemelerde 5000 kişinin idam cezasıyla yargılandığı bir ülkede "Türk aydınının çilesi" olarak İstanbul'daki Atatürk Kültür Merkezine yöneltilen gerici eleştirilerden ya da Türkçenin özleşmesine karşı birtakım tutumlardan yakınıyor. Ve öyle bir dil ve eda ile yakınıyor ki, sayın Prof. Dr.'un, yine rastgele bir örnekleme ile Parlamentonun feshedildiği, siyasi partilerin kapatıldığı, kapalı kapılar ardında düşünülüp, kararlaştırılan anayasal tercihlerin millete silah zoruyla dayatıldığı, ülkenin askeri emirnamelerle yönetildiği koşullarda Türkiye'de aydının çilesine son verecek anlayış, karar ve uygulamaları bütün bu saydıklarımızı *yapanlardan* beklediği anlaşılıyor. Yazısının sonu şöyle bitiyor: "Evet üzülerek görüyoruz, Türk aydınına ve onun öz ekinimize katkı sağlayan yapıtlarına karşı yıkıcı saldırılar sürüp gidiyor. Bakalım bu biliçsizlikten kendimizi ne zaman, nasıl kurtarabileceğiz!.."

Ne zaman mı kurtulabileceksiniz, sayın Prof.Dr.? Bu kafayla ve bu yürekle, hiç bir zaman! Ve daha çok üzüleceksiniz! Türkiye'de aydınların çilesine gerçekten son verilmesini isteyenler, bunu kendilerine sahiden sorun edinenler, kendi aydın inanç ve tercihlerine *denk* bir bilinç ve cesarete sahip olmak zorundadırlar. Aydınların karşı karşıya oldukları sorunların çözümü ile toplumun ve *halk* kesimlerinin, emekçi kitlelerin hem genel, hem de özgül ve acil sorunları arasında bağlantı kurabilmelidirler. Bunu daha da somuta indirgeyecek olursak, içinde yaşadığımız dönemde emekçi kitleler cuntaların ve ordu kumandanlarının silah zoru ve zülmu altında bir avuç tekelcinin çıkarı uğruna ezilirken, aynı cuntalardan ve ordu kumandanlarından aydınların çilesine son verilmesini istemenin ne denli abesle uğraşmak olduğunu bilmelidirler. Bu da yetmez. Bu bilince sahip olanlar, aynı zamanda, cuntaların ve ordu kumandanlarının gerici eylemlerine ve herşeyden önce demokrasiyi rafa kaldıran *yetki gaspına* aktif olarak açıkca karşı çıkabilecek, bunun gereklerini yerine getirebilecek, her türlü riskini de göze alabilecek kadar yürekli —bir başka deyişle, inanç ve tercihlerinde kararlı ve tutarlı— olabilmelidirler.

Bunları söylemekle, İstanbul'daki Atatürk Kültür Merkezine yöneltilen gerici saldırıların da göğüslenmesi gereğini küçümsüyor, önemsemezlikten mi geliyoruz? Asla! Prof.Dr.Tesal'ın bundan başka sorunlarla, toplumun ve halkın yukarda sözünü ettiğimiz genel ya da özgül ve acil sorunlarıyla hiç ilgilenmediğini de iddia ediyor değiliz. Sayın Prof., mesela, işçi sınıfının grev ve toplu sözleşme hakkının gaspedilmesini, işçilerin ve ailelerinin hergün biraz daha yoksulluğa itilmelerini, hiç de onaylamıyor olabilir. Bundan çok üzüntü de duyuyor olabilir. Ama Sayın Tesal 12 Eylül 1980 günü sabahı, ve o günden bu yana, cunta olgusu ve cuntanın yaptıkları karşısında *kendine öyle bir konum seçmiştir* ki, işçilerin uğradığı haksızlığa ve zülme bir insan olarak yüreği kan da ağlasa, fiilen karşı çıkamamaktadır. Çünkü Prof.Dr.Tesal daha 12 Eylül sabahından Evren Cuntasının yetki gaspına evet demekle, işçilerle kendisi arasına duvar çekmiş duvarın bu yanında kendini Atatürk Kültür Merkezi ile başbaşa yalnızlığa mahkum etmiştir. Öyle bir yalnızlık ki, artık onun için, "Türk aydınının çilesine son verilebilmesini işçileri ezen, yoksulluğa ve açlığa mahkum eden, tüm emekçiler üzerinde sömürüyü alabildiğine azdıran ve bunu yapabilmek için de Türkiye'de 45 milyon yurttaşı (Prof.Dr.Reşat D.Tesal dahil) hiçbir hakka ve hukuka sahip olmayan insanlar sürüsüne çeviren Evren cuntasından beklemek ve istemekten başka çare yoktur.

Yukarda sayın Profesörün sözlerini aktarırken altını çizdiğimiz küçük bir ibare var: "ilericilik anlayışında aşama yaptığımıza inandığımız şu günlerde...". Prof.Dr.R.D. Tesal eğer *şu günlerde* gerçekten "ilericilik anlayışında aşama yaptığımıza" inanıyorsa, bravo doğrusu! Ne ki biz o kadar insafsız olmayacağız —hiç değilse onun bu yazısını Cumhuriyet Gazetesinde okuduğumuz için— ve ona buradan saldırmayacağız. Çünkü Evren ve cuntasının yaptığı bunca işten sonra sayın Prof.Dr.'a ne kötü niyet ne de böylesi bir "ilericilik" anlayışı yakıştırmakta yarar görüyoruz. Bizce sayın Prof.Dr. bu ibareyi herhalde iki anlamda birden biraz *kinayeli* kullanılıyor ve öyle anlaşılmasını istiyor:

1) "Yukarısı"nı uyarıyor. Yani, Yazarlar Sendikası yöneticilerinin 12

Eylül öncesi anayasal demokratik haklarını kullandıkları için yargılandıkları; bir gün bir şairin, ertesi gün bir romancının, daha ertesi gün bir öğretim görevlisinin habire askeri savcılar ya da mahkemeler önüne çıkarılıp sorguya çekildiği, gözaltına alındığı, sonra serbest bırakıldığı, daha sonra yeniden tutuklanıp hapse mahkum edildiği; 12 Eylül öncesi mevcut yasalar doğrultusunda kovuşturulmasına gerek görülmediğine karar verilmiş kitapların, yayınların yenibaştan toplattırılıp yasaklandığı; barış dostu seçkin aydınların, baro başkanlarının profesörlerin, eğitimcilerin, yazarların barış için çalıştılar diye vatan hainliği ile suçlanıp, saçları üç numara dipten kazınmış ve tek tip mahkum elbisesi giydirilmiş olarak yargıç önüne çıkarıldığı; üniversitelerde ilerici, demokrat, solcu tanınan kişilerin "sakıncalı kişi" ilan edilerek, bir bir tasfiye edildiği bir dönemin mutlak iktidar sahiplerini ikaz ediyor. Onlara seslenerek, Türk aydınının çilesine deva bulmazsanız "ilericilik anlayışında aşama yapmış sayılmayız" demeye getiriyor.

Bu ne demektir? "Yukarısı"nı, yani generalleri ve arkalarındaki kafa dengi sivilleri, "ilericilik anlayışında aşama yapma" adına muhatap almaktır. Onlara bunu yakıştırmaktır. Türkiye'de aydının çilesine son verilmesi için faşist cuntanın mutlak iktidarından medet ummaktır, cuntaya ilericilik adına paye verip, "gericiliğin sürmesinde kararlı yobazlar"ı *ona şikayet etmektir*. Buysa aynı cunta iktidarının bütün o yukarda saydıklarımızı da yapma hak ve yetkisini *bir kere daha teyid etmek*, en azından bütün o yapılanları "kaçınılmaz zorunluluk" saymak, dolayısıyla, objektif olarak, *onaylamak* değilse nedir? Bizce çelişkili bir durum, Türkiye'de aydınların çilesinin son bulmasını isteyen bir aydın kişi için. Ne ki kendisi bu çelişkinin bilincinde midir, orası şüpheli (şüpheli olduğu, zaten, Prof.Dr.'un muttasıl "Türk aydını"ndan söz etmesinden belli. Türkiye'de yaşıyan Kürt ulusunun ve bir Kürt ulusal-demokratik sorunun varlığının Prof.Dr. Tesal gibi Türk aydınlarınca sürekli inkarı demek olan bu tutumun ne anlam ifade ettiğine ilerde değineceğiz).

Bir de 2) Prof.Dr.Tesal altını çizdiğimiz ibareyi bizce şu anlamda kinayeli kullanıyor: Yazısının satırları arasına, "şu günler"le ilgili bir *eleştiri* sıkıştırıveriyor! Türkiye'de aydının çilesine son verilmesi konusunda "yukarısı"ndan hiçbir şey beklenemeyeceğini, "ilericilik anlayışında aşama" yaptığımızın iddia edildiğini, ama bunun doğru olmadığını, boşuna umuda kapılmamak gerektiğini söylemek istiyor. Yani "şu günlerde" bayram eden yobazlar ve gericilerle cunta birliktir demeye getiriyor.

Buna da bravo, doğrusu! Ne cesaret, değil mi? "İlericilik anlayışında aşama yaptığımıza inandığımız şu günlerde" diyerek, şu günlerde yapılanların *gericilik* olduğuna inandığını herkese ilan etmek... Evet, hem büyük cesaret, hem de ne güzel cuk oturmuş alaturka maharet!

Yüreksizliğin böylesi, ve az önce değindiğimiz bilinçsizlik, Türk aydınında sürekli birbirini besler ve bütünler. Prof.Dr.Reşat D.Tesal gibi bir Türk aydınının gözünde Evren cuntası ve onun ardında Türk ordusu öylesine "harikülade" bir fetiş, öylesine korkulacak, yasaklarına uyulacak, emirleri yerine getirilecek, herşeye kadir, karşı çıkılmaz bir güç ki, ondan *iyilik de sadır olabilir!* Hatta her türlü iyilik ("ilericilik anlayışında aşama" yapılmasından, demokrasinin "sağlam temeller üzerinde yeniden tesisi"ne, "toplumun çağdaş uygarlık düzeyine ulaşması"na kadar her türlü ileri adım, atılım) *ancak ondan sadır olabilir.* Bu nedenle cunta ve ordu *her ne bahasına olursa olsun* karşıya alınmamalı, yaptığı bazı şeyler onaylanmasa da, bazı uygulamalarına akıl erdirilmese de, hepsi sineye çekilmeli "Bu da geçer!" kabilinden tevekkülle karşılanmalıdır. Hepsi, cunta ve ordu öyle gördüğü için, hatta kaçınılmaz ve zorunlu sayılmalı, hiç birisine cuntanın tanıdığı icazet sınırları ötesinde karşı çıkılmamalıdır. Tek kelimeyle, cuntanın ve ordunun gazabından korkulmalıdır. Korkulmalıdır ki, onlardan günün koşullarında ne iyilik vo olumluluk sadır olabilirse sağlanabilsin. Cuntanın ve ordunun gazabını üzerimize çekmezsek, onların suyuna gidersek, belki generaller ya da çevrelerinden birileri uyarılarımızı, temenni mahiyetinde eleştirilerimizi dinler de... ve ilâhir.

İşte Prof. Dr. Tesal'ın "Çilekeş Türk aydını"nın bilincini ve yüreğini kıskıvrak sarıp tutsak eden bu psikolojidir ki, (kişisel bir psikoloji değil, kollektif, zümresel bir psikoloji, algılama, değerlendirme ve tepki özelliğinden söz ediyoruz burada. Kimseye kişisel herhangi bir suçlama yöneltmiyoruz.) Türkiye'de aydınlar adına söz söylediği varsayılan kim varsa hemen tümünü, 12 Eylül'den bu yana, kendilerinin de tüm *yurttaşlık haklarını* ellerinden alıp yerine icazet bahşeden Cunta'nın onaylayıcısı, aklayıcısı ve akıl öğreticisi yapmıştır. Tarihi olarak özünde köle-efendi ilişkisinden doğan ve giderek bu ilişkiyi besleyen, âdeta kutsallaştıran bu psikoloji nedeniyledir ki "çilekeş Türk aydını" Cunta'yı onaylarken, aklarken, ona akıl hocalığı yapmaya kalkarken gerçekte *ne yaptığının farkında değildir.*

Birkaç örnekle konuyu biraz daha irdeleyelim.

Mesela bir Mümtaz Sosyal çıkıyor, darbenin hemen ardından, 12 Eylül'den üç dört ay sonra, Türkiye'de işkence olgusunun sorumluluğundan Cunta'yı tümüyle aklayan, hatta işkenceciler sözümona "yargılanıyor" diye generalleri "uygarlık ölçüsü" koydukları için *öven* yazıları yayınlayabiliyor. Bunu yaparken de, üstelik, kendi yaygın şöhretini, hukuk ve siyaset alanlarında otoritesini, Milliyet Gazetesinde yazarlık köşesi, büyük ölçüde, 12 Mart döneminde yine ordu hükmünü sürdürürken uğradığı zulme ve işkenceye medyun olduğunu sanki unutuyor!

Evet, Soysal, ne yazık ki, daha da sonraları kendini Cunta'nın akıl hocalığına adayan "Türk aydını" tipinin en göze çarpıcı, ibret alınacak bir örneği olmuştur. Kıbrıs ve Yunanistan konusunda Adalet Partili kalemşörlere taş çıkartan en aşırı şoven değerlendirmeler ve öneriler, Cunta'nın dikkatine sunulmak üzere, ondan gelmiştir. Diktatör Evren'in Kuzey Kore gezisi dönüşü büyük bir hevesle ve dört elle sarıldığı Türkiye'de "serbest bölgeler" kurulması konusundaki tartışmada "serbest bölgeyi Kuzey Kıbrıs'ta kuralım" diyen hemen tek Türk yazarı odur. Cunta'nın iktidar gaspını, varlığını, yönetim anlayış ve yöntemlerini öylesine *olağan* saymaktadır ki, Cunta oldu bittisini öylesine *benimsemiştir* ki, şimdilerde de tepeden inme "yeni demokratik düzenleme"nin en ince ayrıntıları üzerinde (kadınların da kaymakam olmaları konusundan tutun, gençliğe nasıl sahip çıkılabileceğine, Cunta'nın, hapishaneleri Adalet Bakanlığından alıp İçişleri Bakanlığına bağlama tasarısıyla ilgili olarak "gardiyan-jandarma çelişkisi"nin girdi çıktısına kadar akla gelebilecek ne konu varsa hepsi üzerinde) bunca yıllık kendi tecrübe, bilgi, görgü ve yaşam birikiminden Cunta'yı ve adamlarını yararlandırmayı "iş" edinmiştir. Ve şu garipliğe bakın ki, daha birkaç yıl öncesine kadar Amnesty International'in İkinci Başkanı olan Mümtaz Soysal'ın tam da Türkiye'de gardiyan-jandarma çelişkisi üzerinde fikir yürüttüğü günlerde Cunta 15 kişiyi birden idam sehpasında sallandırmıştır!

Bir zamanların gerçekten de *mümtaz* hocasının bugün Kenan Evren Cuntası'na öğrettiklerini okurken bazen hayretler içinde kalmak işten değil. Sanki 12 Eylül faşist darbesi, Türkiye toplumunun generaller eliyle ve işçi sınıfı başta olmak üzere tüm şehir ve köy emekçilerine, orta tabakalara, aydın kesimine çektirilen bunca acı ve "fedakarlık" bahasına "yeniden düzene konulması"na *Mümtaz Soysal katkıda bulunsun diye* yapılmıştır! Tıpkı mutlak yetki sahibi haşarı bir hükümdarın akıllı uslu, bilgili, sağduyu sahibi müşaviri

hassı edasıyla aman yanlış bir iş yapılmasın diye adeta çırpınmakta, Cunta iktidarının üzerine titremektedir. Demokrasinin erdem ve gereklerinden söz ederken dahi okuyucularına demokrasiyi hafife alan, özünü çarpıtan ve saptıran fikirler aşılaması için insanın gerçekten de ne yaptığının farkında olmaması gerekir.

25 Ocak tarihli Milliyet Gazetesinde Mümtaz Soysal aynen şöyle diyor: "Kamuoyunun tepkisine dayanamayan makamlar başka ülkelerle girişecekleri pazarlıklarda en güçlü kozlarını yitirmişler demektir. 'Şunu yaparsam içeride tepki görürüm" sözü, ancak tepkinin belirtileri zaten ortaya çıkmışsa geçerlidir. Yoksa, 'Sen onu benim sakalıma anlat, herkesi mum gibi susturduğunuz belli' derler insana."

Gördünüz mü temel demokratik hak ve özgürlüklerden biri olan serbestçe fikir belirtme ve eleştiri hakkı *ne için* gerekli imiş?

Yalnız M. Soysal mı? Türk aydınının ordudan gelen her gerici harekete —sırf ordudan geldiği için— illa ilerici bir yan, bir olumluluk ya da en azından bir zorunluluk keşfetme tutkusunun, bu arada 12 Eylül darbesine de tam şarkkâri bir kurnazlıkla adeta kendi eseriymişcesine sahip çıkıp "yön verme" gayretkeşliğinin daha da çarpıcı örnekleri var.

Mesela anlı şanlı hukuk profesörü Hıfzı Veldet Velidedeoğlu, generallerin anayasa referandumu öncesinde, generallerin "anayasa"sına Türk aydınının muhalefetini dile getirmek için yazılmış bir yazıda, generallerin iktidara el koymak için öne sürdükleri ve sonra da durmadan tekrarladıkları bahane ile darbeden bu yana yaptıklarını hiç irdelemeden, 12 Eylül öncesi durumda "anarşi iç savaş boyutlarına ulaştığı için ... müdahele zorunlu olmuştur," diyor. Ve neden olarak da, darbenin üzerinden iki yıl geçtikten sonra dahi, generallerin tezlerini harfi harfine tekrarlıyor. (10 Ekim 1982, Cumhuriyet.) Ama bu arada, nedense, 12 Eylül öncesi durumun onun deyimiyle "iç savaş boyutlarına" uzanmış" gösterilmesinde baş rolü oynayan faşist MHP'nin 12 Eylül'den birkaç ay önce, ordunun yönetimi devralmasını *aynı nedenlerle* önermesine Cumhuriyet Gazetesi başta olmak üzere siyasetle ilgilenen tüm Türk aydınlarının şiddetle ve nefretle karşı çıkmış olduklarını hatırlamazlıktan geliyor!

Sonra da, aynı yazıda, "Olağanüstü durumdan olağan duruma, yani demokrasiye geçerken, askeri müdahelede bulunanların hukuksal güvenlikleri sorununu çözecek ve sağlama bağlayacak bazı kuralların konulması doğaldır...Ordunun politikaya karışmaması demek devletin varlığının içte tehlikeye girmesi durumunda silahlı kuvvetlerin ellerini kavuşturup duruma seyirci kalması demek değildir. Bir yeteneksizler, beceriksizler ya da hainler şebekesinin devleti çökertmesi durumuyla karşı karşıya gelindiğinde ordu elbette görevini yapacak ve yurdu çöküntüden kurtaracaktır," diyerek ordunun her gerekli gördüğünde durumu "olağanüstü" ilan edip demokrasiyi askıya almasını, Velidedeoğlu dahil herkesi yurttaşlıktan iskat edip köle derekesine düşürmesini ordunun üst kademe generallerinden bir "hak" ve "görev" olarak tanıyor. Ordunun darbe yapma "hakkı" nı *kurumlaştırıyor.*

"Devletin varlığının içte tehlikeye girmesi..."Kenan Evren, Nazlı Ilıcak, Ergun Göze, Aydın Yalçın ve daha niceleri bundan farklı birşey mi söylüyorlar? 12 Eylül'den önce Türkeş ve hempaları ordunun iktidara gelmesi için hangi gerekçeyi ileri sürmüşlerdi? "Devletin varlığı içte tehlikeye girdi" diye darbe yapan K.Evren 61 Anayasasını bu tehlikenin "baş kaynağı" ilan edip silah zoruyla istediği gibi değiştirmedi mi? Oysa, 12 Eylül öncesinde devletin varlığı tehlikeye "girmişse" (ki Türkeşçilerin önerilerine karşı çıktığına göre anlaşılıyor ki, Cumhuriyet Gazetesi o görüşte değildi) bunun nedeninin 61 Anayasası *olmadığı* yine Cumhuriyet Gazetesinin 12 Eylül'den sonra da taa referandum öncesine kadar hararetle, ısrarla savunduğu tez değil miydi? Peki ne yaptı Velidedeoğlu, bir hukukcu olarak ve bir yurttaş olarak, böylesine zorlama ve sahte bir gerekçeyle 61 Anayasasının değiştirilmesine karşı çıkma babında? 61 Anayasasını şöyle değil de böyle, şu kadar değil de bu kadar değiştirmeye *Kenan Evren ve Cuntası'nı ikne etmeye* çalışmaktan başka ne yaptı?

Evet, yine çelişkili bir durum, en azından bir Cumhuriyet yazarı için. Ne ki, sayın Prof. Hıfzı Velded Velidedeoğlu da, tıpkı sayın Prof. Dr. Reşat D. Tesal gibi, hiç mi hiç farkında değil bu çelişkinin. Nasıl olsun ki, güce tapma ve korkuyla karışık ordu hayranlığına müptelâ Türk aydınının onu herdaim çilelerden çile beğenmeye sürükleyen baş hasletlerinden biri, kendi dışındaki güçlerin emri vakilerine de, o emri vakilere boyun eğmeye de kılıf geçirmeyi çok iyi becermesidir. "Türkün aklı sonradan başına gelir" sözü bunun için söylenmiş olsa gerektir!

Sayın Velidedeoğlu'ndan bir örnek daha. Akıl almaz, ama gerçek! Velidedeoğlu, 10 Ekim 82 tarihli yazısında bir yandan K. Evren'e darbe yapma hakkını tanırken, bir yandan da onun referandumda olağanüstü yetkilerle donanmış "Cumhurbaşkanı" adayı olmasına karşı çıkıyordu. K. Evren bu uyarıyı da kös dinledi, bildiğini okudu. Şimdi Velidedeoğlu K. Evren'in hem "Cumhurbaşkanı", hem de olağanüstü yetkilerle donanmış olmasını öylesine benimsemiş halde ki, Türk Dil Kurumlarının statülerinin değiştirilmesini önlemesi için Evren'e açık mektup yazıyor ve orda, açık açık, bakın neler diyor:

"Fahri hukuk doktorluğunu kabul etmiş olan Zati Devletlinizin, bu kurumların ortadan kaldırılıp politika dalgalarına maruz olabilecek birer daire memuru durumuna getirilerek eritilmelerine izin vermemenizi saygılarımla dilemekteyim. Çünkü, bu önerinin gerçekleşmesiyle yalnız Atatürkçülük değil, Türk hukukçuluğu da yara alacaktır, 12 Eylül harekâtı ise bu iki kavramı korumak için gerçekleştirilmiştir." (Yankı, 31 Ocak 1983).

Şu kısacık bölüm üzerine söylenecek ne çok söz var! Hepsi de "çilekeş" Türk aydınının hasletleriyle ilgili:

1- "Yukarı"ya uyarı, akıl öğretme. Diktatörün karşısında *eleştiri hakkı* olmadığı için, söylenenlerin hepsi diktatörü ikaz, insaf ve izana davetten başka anlam taşımıyor.

2- "Fahri hukuk dokturluğunu kabul"den ya da 12 Eylül'ün "Atatürkçülüğü ve hukuk kavramını korumak için gerçekleştirildiği"nden söz edilerek diktatörü "zayıf noktasından" kazanma çabası; ya da, tersine, çaktırmadan satır arasında diktatöre bok atma. Arif olan anlasın kabilinden! En azından, diktatörü sözümona "açmazda bırakma" kurnazlığı. Diktatörün yetki gaspına karşı çıkıp adını koyma, yani suç olduğunu ilan etme yürekliliğini gösteremedikten sonra, yani esas meselede su koyverdikten, tali meselelerde böylesi şarkkâri alttan vurmalarla kahramanlık taslamalar ve sair "taktik" kurnazlıklar çok çile çekmiş Türk aydınında çok sık rastlanan hasletlerdendir.

3- Kendinden ve bir avuç yaranından başka herkese politikayı yasaklamış olan diktatörün politikacı düşmanlığından yararlanarak sonuç alma taktiği. Türk aydınının en önde gelen hasletlerinden biri: ordunun politikasını her zaman politikacının politikasına tercih etme; politikayı ve politikacıyı yerin dibine batırarak meydanı ordunun politikalarına boş bırakma; bunun için, bilerek ya da bilmeyerek, hiç bir fırsatı kaçırmama.

4- "...izin vermemenizi saygılarımla dilemekteyim." Diktatörün mutlak yetki gaspını kabul ve teyid. Emirle 61 Anayasasını yürürlükten kaldıran, emirle kendini "Cumhurbaşkanı" ilan eden Kenan Evren'den bu defa da *emirle* Türk Dil ve Tarih Kurumlarını kurtarması için niyaz. Köleden efendisine ariza: "Emir ve müsaadelerinize..."!

5- Generallerin emri vakisine *kendi eylemiymiş gibi* sahip çıkma, onların suç işleyerek gaspettikleri iktidarın kendi tercihleri (Velidedeoğullarının tercihleri) doğrultusunda kullanılmasını isteme. Dolayısıyla 12 Eylül iktidar gaspına teslimiyete kılıf geçirmekle yetinmeme, 12 Eylül atatürkçülüğü ve hukuk kavramlarını korumak için gerçekleştirildi diyerek 12 Eylülcülerden çok 12 Eylülcü olma pozuna girme. Türk aydınının en baş hasleti: Orduyu herdaim kendi yanında görme, olmuyorsa kendisi (dağ Muhammede gelmezse Muhammet dağa gider misali) herdaim ordunun yanında görünme tutkusu!

6- "...Türk hukukçuluğu yara alacak..." Evet, beş generalin kendini milli irade ilan etmesi kitabına uydurulmakla Türk hukukçuluğu hiç yara almadı. Yasaların yerine emirlerin geçeceğinin "yasa" olarak ilanıyla da Türk hukukçuluğu hiç yara almadı. Bunlar gibi daha saymakla tükenmez karar, uygulama, infaz, vs. hiç birisi Türk hukukçuluğunu yaralamadı. Ama Atatürk'ün vasiyetine dokunulmakla Türk hukukçuluğu yara alacak! İşte size Türk aydınının bir hasleti daha: kuvvet sahiplerini bir suç daha işlemekten sözümona alıkoyabilmek için daha önce işledikleri daha da vahim bütün suçları onlara bağışlama, *yok sayma.*

7- "Atatürkçülüğün korunması" bahsine birazdan başka vesile ile değineceğiz. Daha önce belirtmiştik: "Türkiye'de aydının çilesinin son bulabilmesi için Türkiyeli aydınlar herşeyden önce üniformalı kuvvet sahiplerine ve onların ardında "Türk Ordusu" mitosuna sığınmaktan vazgeçme yürekliliğini gösterebilmeli, kendi çektikleri çilenin sonunu toplumun ezilen, sömürülen sınıf ve tabakalarının çilesine son verecek süreçlere bağlamasını, demokrasiye, demokratik hak ve özgürlüklere, cumhuriyetçi yurttaşlık haklarına aktif biçimde sahip çıkmasını, onları korumak ve daha da geliştirmek için mücadele etmesini bilmelidirler. Tek kelimeyle, *demokrat* olmasını bilmelidirler.

Oysa Prof. Dr. Reşat D. Tesal'ın "çilekeş Türk aydını"nın gerçek bir demokrat olmasına en başta onun *milliyetçiliği* engeldir: hem kendi Türk milliyetçisi damarı, hem de bu konuda üniformalı kuvvet sahipleriyle her zaman birlik olma eğilimi. Gerçekten de Türk aydını kadar "devletin milleti ve ülkesi ile bölünmezliği" konusunda ordusuyla aynı istikamette düşünmekten hiç bir zaman şaşmayan, bölücü suçlamasına uğramaktan ödü kopan aydın tipine dünyanın çok az ülkesinde rastlayabilirsiniz. Oysa yine dünyanın çok az ülkesinde "Başka bir ulusu ezen bir ulus kendisi de özgür olamaz" sözü Türkiye'de olduğu kadar geçerlidir. Türkiye'de Takriri Sükun günlerindenberi burjuvazinin ezen ulus politikasının ucu hep, hem de en keskin bir biçimde, emekçi kitlelerle birlikte Türk aydınına da dokunmuştur. "Bölücü akımlara karşı devleti güçlendirme" uğruna demokratik hak ve özgürlüklerin kısıtlanmasından, devlet terörü estirilmesinden, siyasi ve ideolojik baskıdan, zulümden Türk aydını da nasibini almıştır. Bu yüzden çektiği çilenin haddi hesabı yoktur. Buna rağmen Türk milliyetçiliği konusunda devletiyle ve ordusuyla birlik olmaktan bir türlü vazgeçmemiş, bunun ne demek olduğunu ve ne sonuçlar doğurduğunu da kavrayamamıştır. Hâlâ da kavrayamamaktadır.

Bu yüzden Türk aydını mesela Filistin halkının kendi kaderini tayin hakkı konusunda mangalda kül bırakmaz, ama öte yandan Türkiye'de Kürt halkının kendi kaderini tayin hakkı diye bir *sorunun* varlığını dahi inkârda ısrarla direnir. Cuntaların Kürt ulusal demokratik hareketi ve doğrudan doğruya Kürt halkı üzerinde uyguladıkları siyasi, askeri ve ideolojik şoven baskıya karşı çıkacak yerde bu politikayı tereddütsüz benimser; birtakım mazeretler, gerekçelerle hep ona arka çıkar. Hele bu konuda dışarıdan, uluslararası düzeyde bir lâf edilmesin, bir girişimde bulunulmasın, çilekeş Türk aydını, ossaat, kendini de ezen Cuntaları savunmak için arslan kesilir, devletine ve ordusuna sadakatını ispat babında hiç bir fırsatı kaçırmaz. Böylece kendi demokratik hak ve özgürlüklerinin ve yurttaşlık onurunun yatırıldığı tabuta eliyle bir çivi daha çakar. Daha önce de sözünü ettiğimiz köle-efendi ilişkisinin bir başka tezahürü!

Evet, yazısında habire Türk aydını, Türk tarihi, Türk ekini deyip duran Prof. Dr. Tesal'ın "çilekeş Türk aydını" herşeyden önce kendisi tam bir demokrat değildir. Tam bir demokrat olabilmesi için gereken bilinç ve cesareti *en gerekli* olduğu dönemlerde ve konularda bir türlü gösteremez. Böylece günü geldiğinde özellikle üniformalı kuvvet sahipleri karşısında yalnızlığa mahkum eder kendini. Bunun Cumhuriyet tarihi boyunca onda geliştirdiği ilginç hasletlerden biri şudur: Türk aydını ne zaman "olağanüstü" dönemlerin yetkisi kendinden menkul kuvvet sahiplerine "hesap vermeye" çağrılsa bu çağrıya âdeta sevinerek uyar. Türk Ceza Kanununda yazılı tüm ilgili suçları işleyerek iktidara gelenlerin adamları önünde kendi suçsuzluğunu ispat için âdeta çırpınır. Bunu başaramayıp cezayı yerse artık ömrü boyunca, muttasıl, "haksızlığa" uğradığından yakınır durur. "Temize çıkıp" da salıverildiğin de ise (ki bu arada başına gelenler kuvvet sahiplerinin gözünde onun için yeterli cezadır) paçasını kurtarmış olmayı büyük marifet beller. Hatta kuvvet sahiplerince "hakkı teslim edildiği" için o zamana kadar kendisine onca çile çektirenlere bir de üstelik medyunu şükran olur! Kendisi gibi davranmayanlar, çağrıya uymayanlar, hayatlarını ve kavgalarını başka koşullarda sürdürmeyi seçenler ya da mahkemelerde "ileri geri" davranıp kuvvet sahiplerine kafa tutanlar ise çilekeşliği huy edinmiş Türk aydınının gözünde "hır çıkaran başıbozuklar", "kasıtlı provakatörler", "enayiler" ya da "devlete karşı herhalde bir suç işledikleri için korkup adaletten kaçanlar"dır!

Şimdi vereceğimiz örnekler Yazarlar Sendikası davasında Aziz Nesin'in kendini ve örgütünü savunması. Biz bütün bu huyları Aziz Nesin'in şahsında temsil ettiği iddiasında değiliz, kendi payına düşenlerde de herkesten ileri gittiğini düşünmüyoruz. Lakin Aziz Nesin'in bu davadaki kimi sözleri ve davranışları, onun geçmişi, şöhreti, kişisel ve örgütsel konumu ile davanın niteliği bakımından konumuz için ayrı bir önem taşıyor.

Yankı dergisinin 24 Ocak 1983 tarihli sayısında haber verildiğine göre TYS'nin illegal örgüte dönüştürüldüğü iddiasına verdiği cevapta Aziz Nesin şöyle diyor: "Dünyanın neresinde görülmüştür ki, illegal bir örgüt kendini suçlayacak delilleri karar defterine işlemekte ve getirip savcılığa teslim etmektedir."

İşte size, anayasayı ihlâl suçu işleyip iktidarı gaspedenlerin "yargıç" üniformalı maaşlı emirberleri karşısında kuzu kuzu hesap vermeye koşmanın en güzel bir örneği! Aziz Nesin bir de üstelik *böyle yaptığı için* övünmüyor mu?

Daha sonra söyledikleri daha da ilginç: "Bu, politik bir davadır. Politik davalar ise genellikle mevcut iktidarların işine yararlar. TYS'nın yargılanması şimdiki ya da gelecek iktidarlara ne yarar sağlayacaktır, bilemiyorum. Yasalar varsa —ki olduğuna inanıyoruz—, vicdan varsa —ki olduğuna inanıyoruz— elbette bu davada mahkum olmayacağız."

Demek ki, Yazarlar Sendikası davası beraatle sonuçlanırsa Türkiye'de yasalar var olmuş olacak! Ve yine demek ki —Aziz Nesin Türkiye'de 12 Eylül'denberi yasalar ve 12 Eylül'ün sıkıyönetim yargıçlarında vicdan olduğuna inandığına göre— 12 Eylül'denberi mahkumiyetle sonuçlanan bütün davaların "sanık"ları da "suçlu" idiler! İki yılda idam edilen bunca insan kanunen ve vicdanen haketikleri cezayı buldular! Sokakta kur-

(Devamı 13. sayfada)

FAŞİST KOMPLONUN TERTİPÇİSİ ABD EMPERYALİZMİDİR

TKP yönetiminin Kerim Seyran imzasıyla yayınladığı "Türkiye'deki gerici diktatörlüğü niçin "FAŞİST" olarak nitelendirmiyoruz?" başlıklı broşürde dile getirdiği görüşleri irdeleyen yazımızın üçüncü bölümünü aşağıda yayınlıyoruz. Yazımızın bundan önceki bölümlerinde de TKP yayınlarından geniş örneklerle gösterdiğimiz gibi, bu konu sadece bir "isimlendirme" sorunu, yani bir "yanlış adlandırma" sorunu değildir. Şayet öyle olsaydı TKP'ye bilimsellik gereği eşyayı adıyla çağırması gerektiğini, bilimsel kategorilerin bilimsel terimlerle açıklanmasının teorik bir zorunluluk olduğunu hatırlatır geçerdik.

Ne var ki, ülkemizdeki rejimin karakterini bir türlü görmek istemeyen, rejimin faşist niteliğini kabul etmeyen TKP, bu konuda iddiasını savunmayıp iki yıl sustuktan sonra yayınladığı broşürle konunun sadece bir "yanlış adlandırma" meselesi olmadığını açıkça ortaya koymuş, "Cunta içi çelişkiler" illüzyonunu bir kez daha en ön plana çıkarmış, bu "çelişkilerden" yararlanmak gerektiğini yeniden öne sürmüştür. Bununla da kalmayıp, K.Evren Cuntası'nın finans kapitalin en gerici, en şoven, en emperyalist öğelerin açık terörist diktatörlüğü" olmadığını iddia etmiş ve buradan kalkarak kendisine dayanak aramak amacıyla teorik zorlamalara yönelmiştir.

TKP'nin "Cunta içi çelişkilere" ne denli önem verdiğini ve Cunta'ya karşı politikasını nasıl da böyle bir yörüngeye oturttuğunu Cunta içinde varsaydığı "en gerici" (faşist) kanat ile "en gerici olmayan" (faşist olmayan) kanat arasında tercih yapmayı salık verdiğini, bu öngörüler doğru çıkmayınca bu kez de "Cunta gericileşiyor" sözleriyle kendisini haklı göstermeye çalıştığını, hatta bununla da kalmayarak "bu gericileşme" nin de sorumluluğunu "Cunta içi çelişkilerden" yararlanmayı bilmeyip onu toptan karşıya alanların (yani Cunta'ya faşist olarak nitelendirenlerin) üzerine yıktığını yazımızın bundan önceki bölümlerinde göstermiştik.

Gene TKP'nin "Cunta faşist değildir" derken teorik bir dayanaktan yoksun olduğunu da göstermiştik.

Adıgeçen broşür Cunta'yı niçin faşist olarak değerlendirmemek gerektiğini Türkiye somutunda üç faktöre bağlıyor, bunlar, broşür yazarının sıralamasına göre a) Dış politika, b) İç politika, c) Ordunun iç yapısı diye gösteriliyor. Bu yazıda Cunta'nın dış politikasını ele alacağız.

CUNTA'NIN DIŞ POLİTİKASI VE ORDU

Yazımızın birinci bölümünde de gösterdiğimiz gibi (KİTLE, Aralık 1982) TKP Cunta'yı 12 Eylül'ün başlangıcında "amerikancı" olarak doğru bir şekilde nitelendiriyor, Cunta konseyinden Şahinkaya'nın darbeden hemen önce ABD'ye ani bir gezi yaptığını, darbeci generallerin yönetime el koyduklarını ilan etmelerinden birkaç saat önce Amerikanın Sesi radyosunun darbe haberini tüm dünyaya anons ettiğini belirtiyordu.

TKP başta yaptığı bu doğru tesbiti daha sonra sessiz sedasız bir yana koydu ve Cunta'nın amerikancı olmadığını iddia etmeye başladı.

Şimdi de, adıgeçen broşürde, bu "sav" yani Cunta'nın amerikancı olmadığı iddiası bu kez Cunta'nın faşist olmadığına bir kanıt olarak getirilmektedir.

Kerim Seyran Cunta'nın dış politikası konusunda şöyle diyor:

"Dış politikada (özellikle 1982 kışına kadar olan dönemde) cuntanın Sovyetler Birliği'ne karşı ve diğer sosyalist ülkelere karşı politikasında ABD emperyalizminin saldırgan çizgisine angaje olmadığını, aksine ilişkileri geliştirmek istediğini vurguladığını görüyoruz. Cuntanın başbakanı ve dışişleri bakanı 1980 ve 1981 yıllarında bir kaç kere Türkiye'nin NATO dışında Ortadoğu'ya yönelik bir takım özel görevler yüklenemeyeceğini belirttiler (ABD çevik kuvvetlerinin yerleştirilmesiyle ilgili olarak). Cunta genellikle ABD emperyalizminin dümen suyunda değil de ABD ile diğer emperyalist ülkelerin ortalaması bir çizgi tutturmaya uğraştı. Bu niyetini "Biz NATO çerçevesinde alınacak tüm kararlara uyarız, fakat özel görevler üstlenmeyiz" diyerek ifade etti. Ortadoğu politikasında da bir İsrail veya (Sedat dönemindeki) Mısır gibi körükörüne ABD'ye bağlanarak diğer Ortadoğu ülkelerinden yalıtlanmamaya dikkat etti. Arap ülkeleri içinde en keskin anti-amerikan çizgiyi savunan Libya'nın Türkiye ile en yoğun ekonomik ilişki içinde olan Arap ülkesi olması bu açıdan dikkat çekicidir." (Sf. 10)

Demek ki, Cunta'nın amerikancı olmadığının bariz kanıtı: Cunta'nın ve sözcülerinin beyanlarıymış... Cunta Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle ilişkilerini geliştirmek istediğini vurgulamış, Cunta'nın başbakanı ve dışişleri bakanı Türkiye'nin NATO dışında Orta Doğu'ya yönelik birtakım özel görevler yüklenemeyeceğini belirtmişlermiş.

Bu broşür yazıldığı sırada:

1) Amerikan AWACS sistemleri Cunta eliyle Türkiye'ye yerleştirilmiş bulunuyordu. Bu sistemler Sovyetler Birliği'ni hedef alan teknik donanımlardı.

2) Daha önceden imzalanmış olan SİA orada bırakılmayıp ABD-Türkiye Ortak Savunma Grubu adında yeni askeri angajmanlar Cunta yönetimi tarafından yapılmıştı.

3) Van Havaalanı'ndan başlayarak 10 kadar hava alanının askeri amaçlarla genişletilip ABD'nin bölgedeki askeri amaçlarına uygun bir hale getirilmesine başlanmıştı ve bu fonun NATO Enfrastrüktür Dairesi tarafından değil, ABD tarafından karşılanacağı açıklanmıştı.

Demek ki, Cunta sözcülerinin ne dedikleri önemli değildi, ne yaptıkları önemliydi.

Cunta'nın dışişleri bakanı Türkmen, Çevik Kuvvetler'in Türkiye'ye yerleştirilmeyeceğini söylerken, 10 hava alanında harıl harıl Çevik Kuvvetler hazırlığı yapılmaktaydı. Buna rağmen, TKP bu broşüründe Cunta'nın "ABD'nin saldırgan çizgisine angaje olmadığını", Çevik Kuvvetlerle ilgili olarak Cunta baş-dış bakanlarının "NATO dışında özel görevler yüklenmeyi kabul etmediklerini" söyleyebilmektedir.

FAŞİZMİN İKİYÜZLÜLÜĞÜ KANIT ALINABİLİR Mİ?

Oysa faşizmin evrensel riyakarlığı, hep bilinen ikiyüzlülüğü TKP için hiç de yeni olmasa gerektir. Örneğin Alman ve tüm dünya işçi sınıfının gelmiş geçmiş en azılı düşmanlarından Hitler'in şefliğindeki nazilerin partilerinin adı Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi idi, yani Hitler ve çetesi siyasal planda hem *sosyalist* hem de *işçi* partisi olduklarını söylüyordu. Gene aynı naziler iktidarda finans kapitalin en gerici, en şoven, en emperyalist unsurlarını temsil ederlerken ve İkinci Dünya Savaşı öncesinde çevredeki küçük ülkeleri birer ikişer ilhak ederlerken en keskin barış nutukları atan Hitler'in kendisiydi. Aynı yıllarda devrin iki faşist şefi Hitler ve Mussolini kolkola girerlerken ve yeni bir dünya savaşının hazırlıklarını yaparlarken, bol bol dünya barışından sözediyorlardı. Dünya savaşını başlatma-

dan onbir ay önce Hitler ve Mussoli'ni İngiltere ve Fransa ile birlikte imzaladıkları Münih Paktı'nda (29 Eylül 1938) ateşli barışçı gözükürlerken, aynı pakt ile, bir demokratik ülke olan Çekoslovakya'nın Südet bölgesini de faşist Almanya topraklarına katıyorlardı.

İkinci Dünya Savaşını ateşledikten sonra, Nazi Almanyası dörtbir yanı kana ve ateşe boğarak, ülkeleri birbiri ardısıra işgal ederken gene oralara barış götürdüğünü söyleyen, o ülke halklarını kitle halinde boğazlarken, o ulusları "kapitalizmin iğrençliğinden" kurtardığını iddia ederek en keskin anti-kapitalist nutukları atan gene Hitler'in kendisi değil miydi? Tıpkı Nasyonal Sosyalist'i Türkceye tercüme ederek kendisine "Milliyetçi toplumcu" diye bir doktrin icadeden Alpaslan Türkeş çetesinin de kapitalizme karşı olduğunu iddia etmesi, ülkücü cinayet şebekeleri günde 20-25 kişiyi katlederken, Türkeş'in "barış ve kardeşlik"ten dem vurması, "gönül seferberliği", "insan sevgisi" öğütleri vermesi gibi...

İşte, aynı şekilde, başka faşist rejimler gibi, Kenan Evren faşizmi de elbette kendisini amerikancı ilan edecek değildi. Esasen faşist olduğunu TKP'nin de kabul ettiği Yunanistan'ın Albaylar Cuntası ya da Şili'nin Pinochet rejimi de kendisini amerikancı ilan etmemiştir.

Burada teorik açıdan marksist toplumsal analiz metodudun *en basit ve en bilinen ilkesini hatırlatmak* **isteriz. Marksizme göre toplumsal kurumlar, onların ve onların yöneticilerinin kendi kendilerini, kendi kurumlarını nasıl tanımladıklarına bakarak değerlendirilmez. Bu değerlendirmeler, objektif gerçekliğe göre yapılır. Kurumlar hakkında kendi yargıları değil tarihin ve toplumun onlar hakkında verdiği hükümler esastır.**

Bu nedenle, Cunta yöneticilerinin de ABD'ye angaje olmadıklarını iddia etmeleri bizim için hiçbir şey ifade etmez. (Kaldı ki, Cunta'nın böyle bir iddiası da yoktur.) Biz objektif gerçekliğe bakarız. Ve Cunta'nın dış politikası konusundaki objektif gerçeklik, Evren, Ulusu veya Türkmen ne derlerse desinler, onların —iç olayların yanısıra— uluslararası alanda ABD politikalarını daha iyi uygulayabilmek için işbaşına getirildiğidir.

"ÇEVİK KUVVETLER". "ÇABUK KUVVETLER" VE NÜKLEER DEPOLAR

Nitekim TKP'nin adıgeçen broşüründe, Cunta yetkililerinin Çevik Kuvvetler konusunda bir angajmana girmediklerini ima eden sözlerini kendisine kanıt getiren satırların daha mürekkebi kurumadan Çevik Kuvvetlerin Türkiye'ye yerleştirileceği tüm dünyada ve bizzat Batılı çevrelerde, Batı basınında yeralmaya başlamıştır. Ve adı geçen broşür daha henüz baskı-dağıtım tarihi olarak eskimeden, içerik olarak eskimiş, demode olmuştur.

Evet, bizzat TKP'nin Merkez Organı *Atılım* Cunta yetkililerinin Çevik Kuvvetler'in Türkiye'ye yerleştirileceğini kabul ettiğini söylemiştir (Aralık 1982). (Bilindiği gibi gazetecilerin sıkıştırması karşısında cuntacı bakan Türkiye'ye yerleştirilebilecek olan Amerikan kuvvetlerinin "Çevik Kuvvetler" değil, "Çabuk Kuvvetler" olduğunu söyledi. Buradaki tercüme hokkabazlığı faşizmin riyakâr tıynetinin çarpıcı bir örneğini oluşturmaktadır. Pentagon, Mısır'dan başlayarak Orta Doğu'ya çok iyi eğitilmiş ve teknik bakımdan donatılmış, savaş gücü ve hareket kabiliyeti son derece yüksek özel askeri birlikler yerleştirmeğe başladığı sırada bu birliklere *Rapid Deployment Forces* adını vermişti. Sözkonusu askeri terimin Türkçeye kelimesi kelimesine çevrilmesi, "Çabuk Yayılma Kuvvetleri" idi. Fakat bu deyim Türkçeye —orduda ve askeri talimnamelerde sık sık geçen— "çevik" kelimesiyle kısaltılarak tercüme edildi ve sadece Türkçedeki askeri terminolojiye değil, basına ve kamuoyuna da "çevik kuvvetler" diye yayıldı. Türkiye'ye "Çevik Kuvvet" konulmayacağını yarım ağızla söyleyen Cunta hükümeti sonuçta, o engin ferasetiyle "Çevik Kuvvet"lerin değil "Çabuk Kuvvet"lerin Türkiye'ye yerleştirileceğini söyleyerek olayı itiraf etmek zorunda kaldı. Böylelikle, Çevik Kuvvetler'in Türkiye'ye yerleştirilmeyeceği konusundaki ilgili Cunta sözcülerinin beyanlarına inanmış olmak ve bunu da Cunta'nın "faşist olmadığına" kanıtlardan bir kanıt gibi göstermek tavrı da TKP'nin hata hanesine yazılmış oldu.)

Dahası da TKP, aynı broşürde Cunta'nın saldırgan Amerikan politikasına angaje olmadığını iddia ettikten kısa bir süre sonra, geçtiğimiz Aralık ayında ABD Ankara Büyükelçisi Hupe'un verdiği bir demeç "Çevik Kuvvetler" sorununu da aşan ölçüdeydi. Bilindiği gibi ABD'nin bölgedeki Çevik Kuvvetleri, gerektiğinde Orta Doğu'daki ilerici ve anti-emperyalist ülkeleri işgal etmek, ya da hiç değilse onları Demokles'in kılıcı gibi işgal tehdidi altında tutmak, ileride Orta Doğu'da ateşlenebilecek bir emperyalist savaşa hazırlık yapmak niteliğini taşımaktadır. Bu yanıyla denilebilir ki, Çevik Kuvvetler doğrudan doğruya Sovyetler Birliği'ni hedef almamaktadır, zira sayıları ve güçleri ne olursa olsun Çevik Kuvvetler'in Sovyet ordularıyla savaşacak gücü yoktur. Zaten bilindiği gibi ABD'nin Sovyetler Birliği'ne karşı global askeri stratejisi de bir konvansiyonel savaş değil, nükleer bir savaştır. Orta menzilli nükleer Pershing ve Cruise II füzelerinin mevcutlara ek olarak yerleştirilmesi, kıtalararası 150 adet yeni uzun menzilli nükleer MX füzelerinin de, Sovyetleri hedefleyen bir elektronik programlama ile ABD'nin Arizona eyaletine konulması bu nükleer stratejinin artık tüm dünyaca bilinen son yıllardaki yeni yansımalarıdır.

İşte Washington'un Ankara'daki Büyükelçisi Hupe'un geçtiğimiz Aralık ayında verdiği demeç, esas olarak bu strateji (Sovyetlere karşı termonükleer tehdit) açısından önemlidir. Çünkü Hupe, ABD'nin Türkiye'ye gerektiği miktarda *nükleer silah depo edebileceğini* açıklamıştır.

ABD Büyükelçisi'nin bu sözleri elbette ki, onun kişisel düşüncesi değildir. Orta Doğu gibi önemli bir bölgede yeralan üstelik de stratejik konumu gereği Sovyet-Amerikan ilişkilerinde önemli bir yer tutan Türkiye'ye gönderilmiş en yetkili Amerikan temsilcisinin durup dururken şahsı adına böyle bir laf edeceğini zannetmek saflık bile değildir, olanak dışıdır. Nitekim Büyükelçi'nin bu sözleri ne Beyaz Saray, ne Pentagon tarafından tekzip edilmiştir. Ne de kendisini Cumhurbaşkanı ilan etmiş olan Orgeneral Kenan Evren, ya da onun başbakanı Ulusu, ya da Cunta'nın dışişleri veya savunma bakanları, ya da herhangi bir yetkili çıkıp bunun aksini söylemiştir. Böylece Çevik Kuvvetler vb. konularında olduğu gibi, Türkiye'nin bir Amerikan nükleer deposu haline getirilmesi, ABD'nin Sovyet düşmanı hazırlıklarına yataklık etmesi, kamuoyuna "alıştıra alıştıra" sunulmaktadır.

Bütün bunlar, K. Evren Cuntası'nın ABD saldırganlığına hangi ölçüde angaje olup-olmadığını gösteren ve yoruma yer bırakmayacak kadar açık seçik olgulardır.

CUNTA'NIN AMERİKANCILIĞI SONRADAN GÖRME DEĞİL, BAŞTAN OLMA'DIR

Esasen Cunta'nın dış politikası konusunda yaptığı değerlendirmeden TKP yönetimi kendisi de emin olmasa gerek. Zira, adı geçen broşürden yukarıya yaptığımız alıntıda da görüldüğü gibi, K. Seyran Cunta'nın Amerikan saldırganlığına angaje olmadığını iddia ederken, parantez içinde (özellikle 1982 kışına kadar olan dönemde) ibaresini eklemeyi bir ihtiyat payı olarak ihmal etmemiş.

KÜRDİSTAN'DA POLİTİK SÜREÇLER

(VI)

Yazımızın bir önceki bölümünü Lozan Konferansı öncesinde İngiltere ve Fransa arasındaki Orta Doğu pazarlığına değinerek bitirmiştik.

MUSUL PAZARLIĞI

Hatırlanacağı gibi Musul'un petrol zenginliğinden haberi olmayan Fransa "Mezopotamya"yı tümüyle İngilizlere bırakmıştı.

Ama ne zaman ki, Fransa, Musul'un yeraltı zenginliğini öğrendi, o zaman adı geçen Sykes-Picot Sözleşmesini tanımadı. İki devlet yeniden masaya oturdular ve Nisan 1920'de yapılan San Remo Paktı ile yeni bir anlaşmaya vardılar. Bu pakta göre, Majesteleri'nin hükümeti Mezopotomya'daki petrolleri kullanma hakkı karşılığında, her yıl ham petrolden elde edilecek net gelirin yüzde yirmi beşi'nin Fransız hükümetine veya onun göstereceği taraflara verilmesini, petrol özel bir şirket tarafından işletildiğinden, bu şirketin % 25 hissesini de Fransızlara ayırmayı taahüt ediyordu.

Geçerken şunu da not edelim: adı geçen petrolleri işletme imtiyazı Türk Petrol (Turkish Petroleum) adlı bir İngiliz şirketine aitti ve bu şirketin en büyük hissedarı Lord Curzon idi. Lord Curzon da, Lozan'da İngiltere delegasyonunun başıydı.

1920'deki San Remo Paktıyla Fransızların "Mezepotamya petrol" ünden % 25 net hisse alması ABD'de tepkilere yolaçmıştı. ABD basınında açılan bu kampanyada bu konuda ABD'ye haksızlık edildiği işleniyor ve ABD'nin de hisse sahibi olması istenerek İngiliz-Fransız anlaşmasından "haksız paylaşım" diye sözediliyordu.

ABD'nin devreye girmesiyle pazarlıklar yeniden başlamış ve neticede İngilizler Türk Petrol şirketinin % 20 hissesini de karşılıksız olarak ABD'ye devretmişlerdi.

Bu ayrıntıları vermemizin nedeni, üç süper devletin Lozan'daki amaçlarının önde geleni Musul petrollerinin, yani Kürdistan topraklarının en büyük yeraltı zenginliğinden pay alma çekişmesinin oluşturmasını göze batırmak içindir. Bu arada Ankara hükümeti de Musul'u Misak-ı Milli içinde gördüğünden o da kendi kendine bu pazarlıklara girmek istiyordu. Fakat Ankara Musul'u alamayacağını bildiğinden, bunu sadece adı geçen devletlerden başka tavizler koparmak için Konferans masasında bir koz olarak kullanmak niyetindeydi. (Nitekim de öyle oldu ve Musul İngilizlere bırakıldı, Musul petrollerinini imtiyazı ise süper devletler arasındaki pazarlıklar sonucu nihai halini alacaktı.)

Elbette resmi ifadede Musul'un İngilizlere bırakıldığı ve imtiyazların üç büyük devlet arasında paylaşılmasının öngörüldüğü yazılı değildi. Lozan'ın tarafları arasında bulunan ABD, İngiltere ve Fransa 1923 yılında aralarında anlaşmışlardı ve Musul hakkındaki kararın "Milletler Birliği Konseyi'ne" bırakılması kararlaştırılmıştı. Resmi ifade buydu. (Daha sonra, Milletler Birliği Konseyi, Musul'da referandum yapma kararı aldı. Ama bu şike karar yürürlüğe konulmadan, Musul Irak tarafından ilhak edildi, Irak ise İngiliz mandası altında bir sömürgeydi. Dolayısıyla, Irak Kürt halkının iradesine rağmen, Irak görünümü altında Musul da resmen İngilizlerin kontrolü altına geçti.

Bilindiği gibi Türk delegasyonu bir ara konferanstan çekildi, daha sonra tekrar katıldı ve nihayet 24 Temmuz 1923'de Lozan Antlaşması imzalandı.

Lozan, Ankara hükümetinin, genç Türk yönetiminin, askeri başarısını diploması alanında bu belgeyle tescil ettirmesi ve uluslararası politika alanında meşruiyet kazanmasıydı, ama aynı zamanda Misak-ı Milli esasında çizilen sınırlar içinde kalan Kürdistan toprakları üzerindeki Türk egemenliği de tescil edilmiş oluyordu. Lozan Antlaşması metninde Kürt kelimesine yer verilmedi, Kürtlerin adı belirtilerek onların demokratik, kültürel haklarının garantisi konmadı, sadece genel bir "ekaliyetler" (azınlıklar) terimi kullanılarak azınlık haklarını gözeten maddelere yer verildi.

Fakat öyle de olsa, metinde sözü geçen ibareler Kürt dili ve kültürünün, Kürt halkının demokratik haklarını Türk hükümetinin tanımasını gerektirecek nitelikteydi. Fakat Türk hükümeti Lozan'da genel terimler altında bile olsa bunlara imza attığı halde, o hakları gerçekten de sadece azınlık durumundaki Rumlara, Ermenilere, Yahudilere tanıdı, tamamen kategorik bakımdan o azınlıklardan farklı bir durumda bulunan, başlı başına bir milliyet, bir ulusal topluluk durumunda olan Kürtler'e ise bu hakkın zerresini tanımadı.

Lozan Antlaşmasında Türkiye'nin altına imza attığı, fakat Kürtlere tanımadığı haklar şu paragrafta özetlenmişti:

"Yurttaşlık haklarının hiçbiri üzerinde hiçbir kısıtlama olmayacak ve her isteyen, hususi, ticari ilişkilerinde, dini konularda, yayıncılıkta ve kamuya açık toplantılarda istediği dili serbestçe kullanabilecektir.

Türkiye yurttaşı olan ve Türkçe konuşmayan yurttaşlar mahkeme önünde, resmi dilin mevcudiyetine rağmen, kendi ana diliyle konuşma hakkına sahip olacaktır." (Madde 39)

Görüldüğü gibi bu madde ile Türkiye imzalamış olduğu antlaşmaya sadık kaldığı takdirde Kürtçe konuşmak, yazmak, Kürt dilinden yayın basmak, üzerinde hiçbir kısıtlama bulunmaması gerekir ve ana dili Türkçe olmayan yurttaşların, örneğin Kürtlerin, mahkemelerde dahi resmi devlet dilini kullanmama ve kendi ana dilleriyle konuşma hakları vardır.

Dahası da, antlaşmanın 37 nci maddesinde, yani azınlık haklarına giriş maddesinde, Türkiye bu konuda metinde yeralan 38 ile 44 üncü maddeler arasındaki tüm maddelere aykırı kanun çıkarmayacağını, bunlara aykırı karar almayacağını, bunlara aykırı uygulamada bulunmayacağını taahüt etmekteydi.

Kürtlerin demokratik hakları konusunda Türk hükümeti bunların hiçbirine riayet etmediği gibi, tersine en basit, en temel Kürt insanlık haklarına bile şiddetle saldırdı, bütün kanunlarıyla, kararname ve talimannameleriyle ve politikalarıyla onları çiğnedi, kendi imza atmış olduğu ve son derece kısıtlı kültürel hakları içeren antlaşmanın ilgili maddelerine bile uymadı. BMM'de ve Cumhuriyet parlamentosunun ilk yıllarında Kürtlerin eşitliği sadece parlamentoda yeralan ve çoğu işbirlikçi feodal-eşraf olan Kürt milletvekillerinin "Kürdistan Mebusu" diye anılmalarından, yani sırf göstermelik bir terimden öteye gidemedi. Daha sonra bu sıfatlar da kaldırıldı.

Bırakınız Kürtlerin ulusal demokratik taleplerini ve kendi kaderlerini tayin hakkını, Lozan'dan bu yana 60

yıl kadar geçtiği halde, hâlâ Türkiye'de Kürtçe yayın yapmak suçtur, dahası da K. Evren Cuntası altında Kürt yurttaşlarının Kürtçe konuşmaları bile suçtur.

KURTULUŞ SAVAŞI SONRASI

1922 Eylül'ünün başında Yunan ordusunun Anadolu'dan bütünüyle çıkartılması, 6 Ekim'de İstanbul'daki işgal kuvvetlerinin çekilmesi ile birlikte Kurtuluş Savaşı fiilen sona ermiş ve İstanbul'daki işbirlikçi hükümetin de ortadan kalkmasıyla Ankara hükümeti ülkenin tek yönetimi haline gelmişti.

Bu siyasal gelişmeler Kürdistan siyasi hareketi üzerinde de etkisini gösterdi.

1922 yılının sonlarında *Kürt İstiklal Cemiyeti* isimli bir örgüt kuruldu. Örgütün kurucuları bazı Kürt mebuslarıydı. (örneğin Bedirhâni ailesinden Bitlis mebusu Yusuf Ziya Bey, Cebran'lı Albay Halit Bey vb...) Merkezi Erzurum'da bulunan bu Cemiyet'in Diyarbekir, Bitlis, Elaziz, Urfa, Siirt vb. gibi şehirlerde şubeleri açıldı. Kuvayi Milliyeci İhsan Nuri Paşa da Cemiyet'te görev almıştı.

Cemiyet'in ve şubelerinin yönetiminde birçok Kürt aydının yanısıra esnaf-zanaatkâr ve tüccar yeralmaktaydı. Kuruluştan hemen sonra bazı dini liderler de örgüte katıldılar; bunlar arasında Piran'lı Şeyh Said, Palu'lu Şeyh Şerif, Melkan'lı Şeyh Abdullah gibi ünlü yöresel liderler de bulunmaktaydı.

Kürt İstiklal Cemiyeti bir Kürt siyasal örgütlenmesi olmakla beraber belirli bir programa sahip değildi, sınıfsal karakter bakımından da hem kimi burjuva aydınlarını ve burjuvaları hem de feodal unsurları ve dini liderleri kapsamaktaydı. Bu nedenle Kurtuluş Savaşı sonrasının ilk yaygın siyasi örgütlenmesi olmasına rağmen bu örgüt bir milli burjuva örgütü niteliğini taşıyacak bir modern örgütlenme değildi.

Bu cemiyet, Türkiye Kürdistanı siyasal hareketinde önemli bir rol oynamış ve onun içinde yeralmış olanlar daha sonra Kürdistanın değişik yörelerindeki ayaklanmalarda lider olmuşlardır. Bu nedenle, hem Cemiyetin yapısını ve buradan kalkarak Cumhuriyetin ilk dönemindeki Kürt hareketlerindeki önderlik sorununa değinmek, o mücadeleleri değerlendirebilmek açısından önem taşımaktadır. Olayların kronolojik anlatımına girmeden önce bu konuyu ele almamız, Kürdistan hareketinin daha sonraki gelişmelerine açıklık getirmesi bakımından yararlı olacaktır.

KÜRDİSTAN İSTİKLAL CEMİYETİ'NİN YAPISI

Kürt İstiklal Cemiyeti silahlı bir ayaklanma başlatmak için çalışma gösterirken, Kürdistan'ın feodal yapısı gereği hem aşiretlere (dolayısıyla aşiret beylerine: feodallere), hem de şeyhlere dayanarak desteğini genişletmek ve yayılmak istiyordu. Böylece Kürdistan'da bulunan, gerekse İstanbul ve Halep'de sürgünde yaşayan Kürt aydınlarının ulusal hedefleri feodaller ve şeyhler tarafından Kürdistan içinde dinsel ve feodal özellikleri ağır basan propagandaya dönüştürülüyordu. Cemiyetin güçlü bir merkezi yapısı olmadığı için ve Kürt burjuva aydınlarının ulusal hedefleri, köylüler arasında dinsel propagandalarla maskeleniyor ve bu anlamda ikinci plana itiliyordu.

Gerçi örgütlenmeye katılan yurtsever burjuva aydınları ile feodaller ve şeyhler tek bir nokta üzerinde: Müstakil (bağımsız) Kürdistan hedefinde birleşmişlerdi. ama kurulması amaçlanan böyle bir devleti her kesim kendi konumundan görüyordu.

Kürt İstiklal Cemiyeti'nin modern bir örgütlenme olmadığını söylerken başlıca iki noktayı kastetmekteyiz:

1) İdeolojik (yani sınıfsal) açıdan belirgin bir propagandanın, somut hedefleri, sosyal yapısı iyi-kötü çizilmiş bir devlet öngörüsünün yokluğu.

2) Yukarıda anlattığımız nedenlerden ötürü örgütün çalışmalarının yöresel olarak ailelere, aşiretlere ya da dini liderlere bağlı olarak şekillenmesi. Böyle olunca da örgütün böyle bir feodal bölünmeler tabanına oturan bir örgütlenme merkezi yapıdan kopuk, dolayısıyla Kürdistan'daki potansiyelin hiç değilse önemli bir bölümünü kucaklamaktan uzak kalmaktaydı. Hatta örgütün ayrı ayrı vilayetlerdeki şubeleri belli bir feodal ailenin, aşiretin (ya da biribirine dost feodal ailelerin) güdümünde olunca, aynı vilayet içinde varolan başka feodal birimler aşiret veya aileler bunun dışında kalıyorlar, hatta karşısına geçiyorlardı.

Böylece örgütlenme federe bir yapı bile değil, *konfedere* bir yapı görünümündeydi.

Üstelik de, örgütlenmedeki aydınlar hedef ve ideoloji olarak kategorik olarak burjuva devrimcisi ve ulusal kurtuluşçu olsalar bile, onların da çoğunun kökeni feodal idi ve yazımızın bundan önceki bölümlerinde de değindiğimiz gibi bu aydınların da kendi feodal aileleriyle, topluluklarıyle yakın bağlantıları vardı. Örgüt birimlerinin yönetimlerindeki feodal-dinsel unsurlara ve motiflere bir de bu eklenince, hedef Müstakil Kürdistan olsa bile bunun ideolojisi ve ulusal bilinci ikinci plana itiliyordu. Ayrıca Müstakil Kürdistan hedefi için mümkün olduğunca güç depolama çabasında dini liderlerle yakın ilişkiler gibi pragmatik bir tutumun da rölü vardı. Ama bizce feodal etkenler ülke çapındaki birliği önlediği için, kitle tabanını genişletmiyor, daraltıyordu.

Bir ulusal kurtuluş hareketi burjuvazi öncülüğünde verilse bile bir öncü ideolojiye sahiptir ve ona katılacak kitleleri ideolojik açıdan eğitmek ve politikleştirmek gerekir. İşçi sınıfının değil, burjuvazinin öncü olduğu bir ulusal harekette ise ideoloji ezilen ulusun burjuva milliyetçiliğidir ve demokratik, ilerici bir nitelik taşır.

Elbette başka bir ulusun boyunduruğu ve zulmü altında yaşayan bir ulusun fertleri bu baskıya ve zorbalığa karşı tepki duyarlar, başkaldırma duygusuyla donanırlar. Ama bu tepkiler kendi haline bırakılamaz, onu kendiliğinden olmaktan çıkarıp bilinç kazandırmak ise hareketin önderliğinin işidir. Bu bilinç ise modern ve merkezi bir örgütlenme ile, güçlü bir önderlik ile olur.

Öte yandan, bir ulusal kurtuluş hareketinde yurtsever feodallerle işbirliği yapılamaz diye bir kural yoktur. Birçok ezilen ulusun kurtuluşuna öncülük eden ulusal burjuvazi yurtsever zeminde o hedeflere katılan feodallerle işbirliği yapmıştır. Ne var ki, bu işbirliği —ister istemez birtakım tavizlere dayansa bile, gene de— üstünlüğü feodallere kaptırmak şekline dönüşürse başarı şansı hemen hemen ortadan kalkar.

Kürt burjuva aydınlarına gelince, Türkiye Kürdistanı'nda bir ulusal burjuva zümresi oluşmadığı için, hareketin önderleri arasındaki aydınlar kategorik olarak burjuva demokrasisi ve ulusal burjuva anlayışında bile olsalar, önderliğin burjuva anlamda sınıfsal temeli bulunmadığından feodal anlayışlar, feodal bölünmeler ve hatta düşmanlıklar öne çıkmıştır ve ulusal bir devrim bilinci etrafında Kürtlerin birliğini sağlamak mümkün olmamıştır.

Feodal önderlikler ise, tıpkı Irak Kürdistanı'nda olduğu gibi, Türkiye Kürdistanı'nda da hareketi yenilgilere sürüklemişlerdir. On binlerce Kürt emekçisinin ezen ulus boyunduruğuna karşı duydukları tepki ve başkal-

dırma duygusu yöresel ve spontane ayaklanmalar, kimi direnişler biçiminde kalmışsa, bunun nedeni hareketin modern ve merkezi bir önderliğe, ulusal kurtuluşçu bir ideolojiye ve politik yapıya, bir öncü örgütlenmeye sahip bulunmamasıdır.

KÜRDİSTAN HAREKETLERİNİN TARİHSEL HAKLILIĞI

Böylelikle Kürdistan yurtsever mücadelesinde yani Kürt halkının egemen Türk şovenizmine ve militarizmine karşı sonuna kadar haklı sosyal, tarihsel ve siyasal başkaldırısı, on binlerce Kürt emekçisinin ölümüyle sonuçlanmış ve merkezi otoriteyi elinde tutan Türk burjuvazisi ve onun Kürdistan'daki Kürt işbirlikçileri ise Kürdistan politik mücadelesinin yukarıda değindiğimiz zaaflarından yararlanmışlardır.

Cumhuriyetin ilk on beş yılında Kürdistan'da değişik yerlerinde patlak veren isyanlar, direnişler yenilgiye uğramışsa, bunun nedeni bu hareketin maddi bir temeli ve tarihsel haklılığı *bulunmadığı değildir.*

Tersine, yazı serimizde adlarını teker teker anacağımız gibi, Cumhuriyetin ilk 14 yılında, Türkiye Kürdistanı'nın değişik yörelerinde tam 18 adet ayaklanma veya silahlı direnişin yapılmış olması bu hareketin maddi temelinin ve tarihsel gerçekliğinin ta kendisidir.

HAREKETLERİN TEMELİ KÜRT MİLLİYETİYDİ

Bu nedenle, o sıralarda Cumhuriyet yönetiminin iddia ettiği gibi bütün bu mücadeleleri "milli ihtilale" karşı bir *irtica* (gericilik) hareketi, ya da "İngiliz tahrikatı (kışkırtması)" olarak değerlendirmeye olanak yoktur. Bu kadar yaygın bir hareketin dış kışkırtmayla sağlanabilmesini düşünmek gülünç olduğu için bu olaylarda İngiliz parmağı aramak iddiasını ciddiye almak imkansızdır. Dinsel gericilik meselesine gelince; şayet adı geçen ayaklanmalar birer irtica (dinsel gericilik) hareketi idiyseler, niçin bunların hepsi Kürdistan'da gerçekleşmiştir? Tersine o yıllarda Anadolu'nun dört bir yöresinde ve —hatta İstanbul'da bile— dinsel gericilik güçlüdür. Adı geçen ayaklanma ve direnişlerden en önemlisi olan ve Şeyh Sait İsyanı" diye bilinen 1925 ayaklanmasında dinsel sloganların ve motiflerin kullanıldığı, şeriat isteklerinin öne sürüldüğü doğrudur. Ama bu bir dinci ayaklanma değil, herkesin de bildiği gibi bir Kürt ayaklanmasıdır. Ayaklanmanın dinci sloganlarına rağmen hareketin milliyet temelindedir ve Müstakil Kürdistan amacını taşımaktadır. Kaldı ki diğer ayaklanmalarda dinsel sloganlar da sözkonusu edilmemiştir.

Öte yandan laiklik feodaliteye ve onun üst yapısı olan dine karşı sadece kuramsal olarak ilericiliktir, ama şayet laik burjuvazinin bunu bir başka milliyeti boyunduruk altında tutmak, o milliyet üzerinde, onun dili, kültürü ve ulusal gelişmesi üzerinde baskı kurmak için bahane yapması ise ilericilik değil gericiliktir.

Madem ki, feodaliteden kapitalizme geçiş tarihsel olarak ileri bir evredir ve bu geçişin ikiz kardeşi de milliyetten, ulus'a geçiştir; şu halde bu süreçte Türk milliyetinin ulus'laşması ileri'liktir de, niçin Kürt milliyetinin ulus'laşması gericiliktir?

Şayet Kemalist burjuvazi dinsel ideolojiye ve gericiliğe karşı mücadele ediyor idiyse, niçin dinsel gericiliğin sınıfsal tabanı olan feodaliteye karşı ekonomik—sosyal alanda mücadele etmemiştir, ister Türk, ister Kürt feodalitesinin önemli bir bölümüyle işbirliği yaparak, onların feodal sömürülerinin ve egemenliklerini Cumhuriyet altında da sürdürmelerini ve burjuva devletinin merkezi otoritesinin himayesi altında hakim sınıflar ittifakında yaşamalarını sağlamıştır.

Dinciliğe karşı olmanın sınıfsal temeli anti—feodal olmaktır ve anti—feodal olmak ise, feodalitenin tasfiyesini gerektirir. Feodalitenin tasfiyesi ise herşeyden önce *kırlarda toprak reformudur.*

Kemalist burjuvazi ve onun devamı tek bir toprak reformu yapmış mıdır? Yapmak ne kelime, tam tersine Kemalist burjuvazinin "tek partisi" Cumhuriyet Halk Fırkası (Partisi) burjuva-feodal ittifakının somutlandığı ana siyasi merkezdir.

Kemalist burjuvazi ister Türkiye'de, ister Kürdistan'da feodallerin topraklarına, egemenliklerine ilişmeden onlarla işbirliği halinde ülkeyi yönetirken irtica vb. bahanesi altında demokratikleşmeyi önleyip, insan haklarını çiğnerken, bu bahaneyle Kürt milliyetini, işçi sınıfını ve demokratik güçleri ezerken bütün bunları devrimin gereği ve yasaları olan bir zor kullanım diye saymak mümkün müdür?

Kürdistan özeline gelince, Cumhuriyet burjuvazisi daha önceden Kürdistan yurtsever hareketi içinde yeralmış veya çeşitli nedenlerle hükümete karşı çıkmış birkaç Kürt feodal ailesi ya da aşireti dışında, bütün Kürt feodalleriyle işbirliği yapmış, onların topraklarına, feodal egemenliklerine ilişmemiş, onları Millet Meclisine, parti ve hatta hükümet yönetimine ortak etmiştir, onlar da Kemalist burjuvaziye duacı olmuşlardır ve karşılıklı bir uzlaşmadan da öte, bir ittifak gerçekleşmiştir.

Kürt isyanlarından en önemlisinin lideri bir Şeyh'tir diye o isyan da dahil olmak üzere, hiçbir Kürt hareketini gericilik ve bu anlamda "tarihsel bakımdan haklı değil" şeklinde görmeye *olanak yoktur.*

Daha da önemlisi, Kemalist burjuvazi Kürdistan'da toprak reformu yapmaya kalkışmış da, Kürtler buna karşı mı ayaklanmışlardır? Tam tersine, durum yukarıda anlattığımız gibidir.

Şayet Şeyh Sait isyanı veya yerel bir feodalin başını çektiği bir başka Kürt ayaklanması, Kürt direnişi, Kürdistan'da öngörülen bir toprak reformu ve köklü bir sosyal dönüşüm girişimine karşı yapılmış olsaydı, o zaman o hareketi kendi özeli içinde gerici diye nitelendirmek mümkün olurdu. Ama ortada böyle bir durum yoktur. Tersine, Kürdistan'da cumhuriyet öncesinde de varolan ama Osmanlı otoritesinin zayıflaması ile birlikte bir dönem için azalmış olan baskıyı cumhuriyetle birlikte şiddetlendirmeye, Kürt milliyeti üzerinde Türk şovenizminin boyunduruğunu sıkmaya karşı geniş Kürt kitlelerinin tepkisinin gericilikle ilgisi yoktur.

GERİCİLİĞİN KALKANI OLARAK KEMALİST LAİK'LİK

Türk ve Kürt halkı kurtuluş savaşında emperyalizme karşı birlikte savaşmışlardır. Fakat düşmanın kovulmasından sonra bu kurtuluştan tek taraflı olarak yararlanan Türk ulusu ve onun öncüsü Türk burjuvazisi olmuş, Kürtleri boyunduruk altına almıştır.

Kemalist burjuvazi cumhuriyeti kurarken iki milliyetin eşitlik temelinde bir devlet oluşturmasını mı sağlamıştır? Bırakınız Kürt milliyetinin *hak eşitliğini,* Kürtlerin en basit demokratik ve kültürel hakkına göz yummuş mudur? Bir milliyetin en doğal, en ilkel hakkı olan ana dilinden okuyup—yazmasına dahi tahammül edebilmiş midir? Milliyetler konusunda Kemalist burjuvazi Çarlık Rusyasının otokrasisinden bile daha gericidir.

Cumhuriyet yönetimi, Şeyh Sait ayaklanmasını bir dini hareket diye tanıtarak, ülkede olağanüstü hal ilan etmiş (Takrir-i Sükun Kanunu), Kürdistan'da kitle halinde terör ve kıyım uygulamış, zaten burjuva demokrasi-

sinden uzak olan 1924 Anayasası'nın birkaç demokratik maddesini de bir kenara iterek, olağanüstü yetkilerle donanmış İstiklal Mahkemeleri kurmuş, kısıtlı olan söz ve basın özgürlüğünü, siyaset özgürlüğünü de kaldırmış, sendikaları ve demokratik, kültürel kuruluşları kapatmış, yaygın bir komünist tevkifatına girişmiş ve kanunun adından da anlaşılacağı gibi tüm yurtta "sükun" yani sessizlik sağlayarak, kendi sınıfsal diktatörlüğünü şiddetlendirip, kurumlaştırmıştır.

Bütün bunlar hiçbir şekilde inkar edilemeyecek olgular iken, Kemalist burjuvazinin halklar ve haklar üzerinde kurduğu bu azgın devlet terörünü "devrimci şiddet" diye yorumlamaya olanak var mıdır?

BURJUVA TERÖRÜ

Kemalist yönetim bir şiddet yönetimidir. Ama bu şiddet devrimci değil, karşı-devrimci bir şiddettir. Burjuvazinin BEYAZ TERÖRÜ'dür.

Bütün bunlara rağmen, Kemalizmin laikliği, ya da garplılaşma (batılılaşma) adı altında sürdürdüğü tepeden inmeciliği ne ifade eder?

Laiklik silahı, on yıllar boyu Türk aydınının kafasında Kemalizmin "ilericiliği, devrimciliği" için temel ölçüt olmuştur ve burjuvazi de bundan bol bol yararlanmıştır.

Kemalizmi hala solculuk ve ilericilik sayan aydınlarımıza günümüzden bir hatırlatma yapalım: acaba bugün bütün insan haklarını A'sından Z'sine kadar ayaklar altına almış ve ülkede koyu bir istibdat kurmuş olan laik Kenan Evren faşizmi mi daha gericidir, yoksa dinci MSP mi? Meseleye laiklik ve Kemalizm gözlükleriyle bakılacak olursa, Kemalist aydınımızın derhal Kenan Evren'i seçmiş olması gerekir, üstelik de Kemalist Kenan Evren, anti-Kemalist MSP'ye karşı bir de mahkeme açmıştır.

Gene aynı örneği konumuzla doğrudan ilişkili olarak incelersek: acaba Kürdistan'da terörü ileri boyutlara vardıran Kenan Evren şovenizmi ve militarizmi mi daha gericidir, yoksa Türkiye'de Kürt'lerin varlığını kabul eden (yani onları Türk ya da Türk kökenli olarak nitelemeyen), Kürt'lerin belli demokratik haklarına saygı gösteren — hatta bir Radyo-TV konuşmasında (1979 Ekim seçimleri) Kürtçe ana dilden eğitim yapılmasını, radyo ve televizyonun her gün belli sürelerle Kürtçe yayın yapmasını savunmuş olan — MSP dinciliği mi?

Bütün bunların ötesinde dinci ideolojiye karşı mücadeleyi tepeden inmecilik ve zorbalıkla yapan, dini yasaklamış, ibadet etmeyi suç ilan etmiş olan bir ilericilik (!), burjuva demokrasisiyle, insan haklarıyla ne derece bağdaşır, bu ayrı bir konudur. Yazımızla doğrudan ilişkisi olmadığı için bu noktayı sadece hatırlatmakla yetineceğiz.

TÜRKİYE KÜRDİSTANI'NDA AYAKLANMALAR ZİNCİRİ

Özetle, Cumhuriyetin kurulmasından hemen sonra 15 yıl süreyle Kürdistan'ın değişik yörelerinde birbiri ardı sıra meydana gelen Kürt isyanları resmi burjuva ideolojisinin iddia ettiği gibi Cumhuriyetin kurulmasına karşı değil, bu cumhuriyetin bir Türk Cuhruriyeti olarak kurulmasına ve Kürt düşmanı olmasına karşıydı. Yani *milli* bir nitelik taşıyordu.

1919'da başlayan ve sonra Ankara hükümeti tarafından bastırılan Koçgiri olayını yazımızın bir önceki bölümünde vermiştik.

1922 sonunda Kürt İstiklal Cemiyeti'nin çalışmalarıyla başlayan dönem kısa zamanda hükümetin baskısıyla karşılaştı.

1924 Mart başında hilafetin kaldırılması vesile edilerek Kürt örgütlenmelerine, Kürtçe yayınlara karşı saldırıya geçildi. Bu arada Kürdistan'da Kürtçe eğitim yapan okullar dinsel eğitim yapan medreselerle birlikte kapatıldı.

Aynı yılın yazında Bitlis milletvekili Yusuf Ziya Bey, İstanbul'a giderek muhalefet partisi Terrakkiperver Cumhuriyet Fırkası ile temas kurdu. Erzurum'a dönüşünden kısa bir süre sonra Bitlis isyanı patlak verdi. Yusuf Ziya Bey, kardeşinin Bitlis isyanına katılması bahanesiyle tutuklandı ve isyanın bastırılmasından sonra Bitlis'te kurulan Sıkıyönetim Mahkemesinde idam talebiyle yargılanmaya başlandı.

Bu iki önemli Kürt lideri aynı zamanda o sıralarda Hakkari yöresinde başlamış ve bastırılmış olan, fakat yurtsever hareketi kapsamında bulunmayan Nasturi ayaklanmasından da sorumlu tutuluyorlardı.

Böylelikle, Bitlis isyanıyla Türkiye Kürdistanı'nda veya daha dar kapsamlı silahlı mücadeleler zinciri başlamış oluyordu.

1937-1938 yılındaki Dersim İsyanı'na kadar süren bu ayaklanmalar döneminde gerçekleştirilen başlıca isyanlar şunlardır:

1- Bitlis İsyanı (Nasturi isyanı ile bağlantılı olarak, Eylül 1924)

2- Şeyh Sait İsyanı (13 Şubat—31 Mayıs).

3- Raçkotan ve Raman Hareketi (9—12 Ağustos 1925)

4- Sason ve Kozluk İsyanları (Aynı yörede oldukları için bir başlık altında sayılan bu ayaklanmalar 1925—1937 yıllarında olmuştur.)

5- Birinci Ağrı İsyanı (16 Mayıs—17 Haziran 1926)

6- Koçuşağı İsyanı (7Ekim—30 Kasım 1926)

7- Mutki İsyanı (26 Mayıs—25 Ağustos 1927)

8- İkinci Ağrı İsyanı (13—20 Eylül 1927).

9- Bicar İsyanı (7 Ekim—17 Kasım 1927)

10- Asi Resul İsyanı (22 Mayıs—17 Kasım 1927).

11- Tendürük Hareketi (14—27 Eylül 1929)

12- Savur Hareketi (26 Mayıs—9 Haziran 1930).

13- Zeylan İsyanı (20 Haziran—Eylül 1930).

14- Oramar İsyanı (16 Temmuz—10 Ekim 1930).

15- Üçüncü Ağrı İsyanı (7—14 Eylül 1930).

16- Pülümür İsyanı (8 Ekim—14 Kasım 1930).

17- Dersim İsyanı (1937—1938)

Bunlar ayaklanma veya o düzeye yakın silahlı hareket niteliğinde olanlardır. Bu belli başlı ve bilinen isyanlar dışında, Kürdistan'da daha pek çok yerel direnişler olmuşsa da, resmi makamlar bunları kamuoyuna açıklamamışlardır.

Gelecek sayımızda, Nasturi ayaklanmasına değindikten sonra, yukarıda sözünü ettiğimiz isyanlardan en önemlilerini — elimizdeki bilgiler çerçevesinde — özetlemeye başlayacağız.

Ne var ki, bu ihtiyat ibaresi de TKP'yi bu konudaki yanlışından kurtaramamaktadır, hatasını hafiletmemektedir. Tersine K.Seyran konuyu muğlak bırakıyor ve bunu "Cunta gericileşiyor" tezine dayanak yapıyor.

Cunta'nın dış politikası açısından olayların gelişimi hiç de onun iddia ettiği gibi değildir:

● 1977 sonunda ABD Camp David'i tezgahlamıştır.

● Aynı dönemde Mısır'dan başlayan bölgesel askeri yığınağa hız verimiştir.

● 1978 Nisan'ında Afganistan devrimi gerçekleşmiştir.

● 1978'de İran'da büyük kitle hareketleri başlamış, önce Şah ülkeyi terketmiş, sonra da —1979 Şubat'ında— yerine bıraktığı Şahpur Bahtiyar hükümeti devrilerek Şahlık rejimi tümüyle sona ermiştir.

● Bu arada ABD'nin NATO'ya 1978 Mayıs toplantısında kabul ettirdiği yeni silahlanma projesinde Türkiye de üzerine düşen görevi yapmaya başlamıştır.

● 1979 Aralık sonunda Afganistan meşru yönetiminin çağrılısı olarak Sovyet askeri birliklerinin Afganistan'a gelmesi üzerine, bu olaydan tam dört gün sonra Kurmay Başkanı Kenan Evren, Kara Kuvvetleri Komutanı Nurettin Ersin, Hava Kuvvetleri Komutanı Tahsin Şahinkaya, Deniz Kuvvetleri Komutanı Bülent Ulusu ve Jandarma Komutanı Sedat Celasun, cumhurbaşkanına bir muhtıra vermişler ve müdahele yapacaklarını açıkça dile getirmişlerdir. Bu sıralarda Sovyetler Birliği'ne karşı Türkiye'de de yaygın bi azgın kampanya başlatılmış ve Türkiye'nin Sovyetler Birliği'ne komşu olduğu hatırlatılarak "Sovyet tehdidi" masalı ayyuka çıkarılmıştır. K. Evren de bu paralelde Türkiye'nin güvenliğinden, dış düşmanlarından, Batı ittifaki içindeki yerinden sözeden bir demeç vermiştir.

● O zamana kadar birkaç yıldır askıda bulunan Türk-Amerikan Savunma ve İşbirliği Antlaşması (SİA) bu muhtırayı izleyen günlerde 9 Ocak'ta program dışı gelen Amerikan askeri heyetiyle alel acele sonuçlandırılmış ve Türk genel kurmayınca paraf edilmiştir. Ne var ki, metni açıklanmayan bu antlaşmada Türkiye'ye ABD' nin bir ileri karakolu halinde bölgede yeni görevler yüklendiği kimsenin meçhulü olmadığı gibi, bu husus, o sıralarda bizzat MSP tarafından bile açıkça dile getirilmiş, CHP tarafından üstü örtülü olarak "bazı yanları" kabul edilemez bulunmuştur.

● Parlamentonun yapısı gereği SİA adı verilen ikili askeri antlaşma parlamentonun onayına getirilmemiş, bu nokta Ecevit tarafından birkaç kez eleştirilmiş ve antlaşmanın parlamentodan geçmeden yürürlüğe konulamayacağı CHP ve MSP tarafından ifade edilmiştir.

● Gene 1980 Ağustos ayından başlayan Polonya olaylarıyla ABD azgın anti-Sovyetizm kampanyasını şiddetlendirmiş, bu Türkiye'de de yankısını bulmuştur.

● 12 Eylül 1980 darbesinden tam bir hafta önce, AP hükümetinin dışişleri bakanı mecliste verilen bir gensoru ile düşürülmüştür. Haber Batı'da derin yankılar uyandırmış, ABD'nin resmi, gayri resmi sözcüleri "kaygılarını" dile getirmişler, "iyi haber alan" Batı'lı kaynaklar Türkiye'de "darbe olasılığından" sözeder olmuşlardır.

● Bu olay artık azınlık Demirel Hükümetinin ABD'nin bölgedeki isteklerini yerine getirmekten bütünüyle aciz olduğunu, o zamanki parlamenter rejimin ABD çıkarlarına uygun olmadığını ispatlayan "bardağı taşıran son damla" olmuştur.

● 7 Eylül 1980 Pazar günü CHP Genel Başkanı Ecevit Kırıkkale'de yaptığı konuşmada işçilerin demokrasiyi korumak için saha kenarında durmamalarını, sahaya inmelerini söylemiş, aksi halde "birisi çıkar düdüğü çalar, oyun bitti, herkes evine, der" diyerek bir askeri müdahelenin eli kulağında olduğunu ilk kez böylesine açıklıkla söylemiştir.

● 9 Eylül 1980 Salı günü Tahsin Şahinkaya alel acele ABD'ye gitmiş, ABD Genel Kurmay Başkanı ile görüşüp darbe gecesinden bir gün önce geri dönmüştür.

● Ve ertesi gece askeri darbe gerçekleştirilmiştir. Ama Cunta Ankara'yı tümüyle ele geçirip, ülkede kontrolü bütünüyle ele alıp, kendisini dünyaya ilan etmeden iki buçuk saat önce, Amerikanın Sesi Radyosu hem darbe haberini vermiş, hem de darbeyi Genel Kurmay Başkanı Kenan Evren liderliğindekuvvet komutanlarının yaptığını açıklamıştır.

● Ve ABD, iç koşulların da uygun düşmesiyle gerçekleştirilen bu darbeden, yani kendi yörüngesindeki darbeci generallerden başlıca iki görev beklemiştir: a)Yunanistan'ın NATO'ya geri dönmesini kolaylaştırıp, NATO'nun yıllardır aksayan Güneydoğu kanadını onarmak, b)Bölgedeki Amerikan askeri planlarına uygun olarak hazırlanmış olan ve ancak Afganistan olaylarından sonra imzalanan, fakat parlamentonun onayından geçmemiş olan SİA isimli ikili askeri anlaşmanın gereklerini ve müeyyidelerini yerine getirmek.

● Cunta yönetimi de ilk elde bunları yapmıştır. Yunanistan NATO' nun askeri kanadına yeniden dönmüştür (bunun için Türkiye'nin önceden ileri sürdüğü şartlardan vazgeçilmiştir). Gene parlamento ortadan kaldırıldığı, kendine Milli Güvenlik Konseyi adını veren Cunta konseyi yasama yetkilerini de gaspetmiş olduğu için, MGK denilen Cunta'nın en üst organı SİA antlaşmasını TBMM yetkileriyle onaylamış, kendisini Devlet Başkanı ilan etmiş olan Kenan Evren de "Cumhurbaşkanı" yetkisiyle bunu imzalamış ve SİA resmen kesinleşmiştir.

● SİA'nın ABD Kongresinden (Parlamentosundan) geçişi ise, —ABD'nin daha önceden yaptığı takvime göre— 1981 Şubat'ında olmuştur.

● Evren Cuntası 1981 yılında ABD'ye 291 adet modern savaş uçağı ısmarlamıştır. Bunların toplam değeri 5 milyar dolardır. (Cari değerle 1 trilyon lira.).

● Gene bu sıralarda ABD'nin Türkiye'ye yaptığı yardım arttırılmış ve Türkiye ABD'den yardım alan ülkeler arasında İsrail ve Mısır'dan sonra üçüncü sıraya yükselmiştir.

● 1981 yaz sonunda yapılan açıklamayla, Konya'daki II ordunun Malatya'ya nakledileceği belirtilmiştir.

● 1981 ikinci yarısında Van Havaalanı'nın Amerikan askeri amaçlarına uygun olarak yeniden düzenlenmesine başlanmış, gene bölgede İran'lı karşı-devrimcileri eğiten bir gizli kamp kurulduğu haberi tüm Batı basınında yeralmıştır.

● 1981 Aralık ayında ABD Savunma Bakanı Weinberger Türkiye'ye gelmiş, iki ülke arasında Ortak Savunma Grubu kurulmuştur. Buna göre Türkiye ABD'nin bölgeye yapacağı müdaheleye yardım edecektir, dahası da Türkiye birlikleri ABD askerleri gelene kadar "Ortak Savunma adına" müdaheleyi başlatıp savaş açabilecektir. Bu hazırlıklar için ABD'nin Türkiye'ye yardımı biraz daha arttırılmış, daha sonra bir ek bütçe ile bu miktar biraz daha yükseltilmiştir. (Bu yıl ise bu askeri yardım iki katına çıkarılmıştır. Türkiye ABD'den yardım alan ülkeler arasında İsrail ve Mısır' dan sonraki üçüncü yerini korumaktadır.

● Gene Türk-Pakistan ilişkileri geliştirilmiş ve Afganistan karşı-devrimcilerinden binlerce göçmen getirilmesi kararı alınmıştır.

Demek ki, Cunta'nın amerikancılaşması, TKP'nin iddia ettiği gibi 1982 kışında başlamışmıştır. Cunta başından beri amerikancıdır. Bugün Türkiye'nin ABD'den aldığı 920 milyon dolarlık yardımın 800 milyon doları askeri yardımdır.

EVREN CUNTASI ABD'NİN GERGİNLİK POLİTİKASININ BİR ÜRÜNÜDÜR

Dış politika açısından Cunta, Beyaz Saray yönetiminin ve Pentagon'

un Carter döneminde başlayan anti-detant politikasının bir ürünüdür. Bu politika Nötron bombası yapımıyla, Avrupa'ya yeni orta menzilli füzeleri yerleştirilme planıyla, NATO'ya 1978'de getirilen yeni silahlanma planıyla belirginleşmeye başlamış, Afganistan ve İran devrimlerinden sonra hızlanmış, Afganistan'a Sovyet yardımıyla azgınlaşmış ve Orta Doğu'da birçok somut hazırlıkla kendini göstermiş, 1980 yazında Polonya' da patlak veren karşı devrim hareketiyle boyut kazanmıştır. Reagan'ın işbaşına gelişi bu anti-detant tırmanışın nedeni değil bir sonucu olmuştur. Yani Reagan'ın ABD emperyalizminin en gerici çevreleri adına sürdürdüğü bugünkü gerginlik politikası Reagan'la başlamamıştır. Reagan adı geçen çevreler tarafından gerginlik politikasını daha iyi uygulamak için 1980 seçim kampanyasında desteklenerek ve Carter'ın başlattığı gerginliği tırmandırmanın Amerikan toplumu üzerinde yarattığı etkileri değerlendirerek, şovenist sloganları ve "Güçlü Amerika" şartlandırmalarını kullanarak iktidara getirilmiştir.

Ve yukarıda anlattığımız gibi, 1975 Helsinki Konferansı ile tüm insanlığın somut meyvalarını topladığı yumuşamanın kazanımlarını yoketmek, gerginlik ve silahlanma yarışıyla yeni avantajlar sağlamak isteyen en gerici Amerikan emperyalist çevreleri, silah tekelleri, asker-sanayi kompleksi Carter döneminde başlattığı ve o zamanki Savunma Danışmanı Brezezinski'nin Beyaz Saray' a hakim politikalarında ifadesini bulan politikalar arasında, Türkiye'yi ABD'nin Orta Doğu'daki ileri karakolu olarak tahkim etmek önemli bir yer tutmaktaydı. Esasen CİA kaynaklı MHP terörünün boyuna tırmandırılması da bugünkü gibi bir askeri Cunta'nın getirilmesi için iç koşulları olgunlaştıracak en önemli manivela idi.

TKP yönetimi, Cunta'yı faşist olarak nitelemezken buna kanıt olarak da kendi iddiası olan Cunta'nın "kimi gerçekçi politikaları" (yani Amerikancı olmadığı) tezini ileri sürerken, bütün bu olaylar zincirini yok saymakta, sadece birkaç Cunta sözcüsünün ikiyüzlü beyanlarını dayanak almakta, ama pratik bu tezi tekzip ettikçe, bu kez de "Cunta gericileşiyor, Amerika'ya yanaşıyor" diye kendi yanlışlarına mazaret aramaktadır.

CUNTA'NIN DEDİĞİ İLE YAPTIĞI ARASINDAKİ FARK ÇELİŞKİ DEĞİL, İKİYÜZLÜLÜKTÜR

Cunta sözcülerinin beyanlarına bu kadar önem veren anlayış, Aralık sayımızdaki bölümde de gösterdiğimiz gibi Cunta'nın beyanları ile yaptıkları birbirini tutmayınca, Atılım gazetesi önce bu beyanları hatırlatmakta, sonra da buna ters uygulamaları göstermekte ve buradan yola çıkarak Cunta içinde çelişkiler olduğunu, amerikancı ve faşist olan ve olmayan kanatların biribiriyle çekiştiğini öne sürmektedir.

Oysa söylenenler ile yapılanların çelişiyor gözükmesi, herhangi bir çelişkiden kaynaklanmamaktadır. Sadece bütün faşist rejimler gibi, Cunta rejimi de riyakar olduğundan yaptığı şeyleri yapmıyormuş, yapacağı şeyleri yapmayacakmış gibi göstermektedir. Tıpkı Hitler'in barış nutukları ata ata savaşı başlatması gibi... Ve Cunta'nın bu sözlerine inanan ya da inanmak isteyen de Atılım yazarları olmakta, işte bu nedenle, kimi alanlarda Cunta'nın dedikleri ile yaptıkları birbirini tutmayınca bu kez Atılım yazarları bunu birtakım hayali çelişkilere yormaktadırlar.

Hitler'e kadar tarihten örneklere uzanmanın yanı sıra, bizzat Kenan Evren Cuntası'ndan birkaç örnek verelim; belki Cunta'nın, yani faşizmin tıynetini TKP'li arkadaşların daha iyi kavramalarına yardımcı oluruz:

● Cunta şefi Kenan Evren 12 Eylül 1980 günü radyo-televizyondan yaptığı konuşmada "dünya barışı konusunda Sovyetler Birliği'ne önemli sorumluluklar düştüğünü" söyleyerek, Sovyetler Birliği ile diğer sosyalist ülkelerle ilişkileri geliştirmekten yana politika izleyeceklerini söylerken, kendisi 9 ay önce — Afganistan'a Sovyet askerlerinin gelmesinden 4 gün sonra — ve iç olaylarda yeni bir gelişme yokken bölge ve dünya olaylarını da gerekçe göstererek muhtıra veren, yani Amerikan komplosunda fiilen ve resmen yer alan ve dokuz ay sonra da "dediğini yaparak" iktidara el koyan ve yönetimi gaspettikten sonra da "biz daha önce muhtıra vererek hükümeti, parlamentoyu, bütün kurumları uyarmıştık" diye pişkince laf eden bir diktatör sıfatını taşıyordu. Yani Sovyetler Birliğine barış lafları eden Kenan Evren, o laflardan çok önce Amerikan planına ve komplosuna angaje olmuştu. TKP'nin mantığıyla, Kenan Evren Afganistan olaylarından sonra 1 Ocak 1980 muhtırasını Cumhurbaşkanı'na verirken de acaba en gerici ve amerikancı ögelerin darbesini bu yoldan önlemiş mi oluyordu, yoksa o muhtırada da Kenan Evren'e ve "gerçekçi kanada" rağmen ağır basan amerikancı ve en gerici ögeler miydi?

● Kenan Evren; iktidarının ilk günlerinde böyle barış ve iyi komşuluk lafları ederken, gene Afganistan olaylarını izleyen günlerde alel acele imzalattığı fakat parlamentodan geçirtemediği SİA belgesini yasama yetkisine sahip ilan ettiği Milli Güvenlik Konseyi adlı gayri meşru ve gaspçı Cunta konseyi eliyle onaylamamış mıydı? Yoksa bu belgenin MGK tarafından onaylanmasında Kenan Evren azınlıkta mı kalmıştı, ya da muhalefet şerhi mi kullanmıştı?

● Kenan Evren Cuntası'nın faşist ikiyüzlülüğünü her alanda görmek mümkün değil miydi? Örneğin "demokrasiye geçiyoruz" teraneleri altında Türkiye ve dünya kamuoyunu yanıltmak amacıyla tümüyle Cunta'nın seçtiği kişilerden oluşan Danışma Meclisi adlı bir kukla organ kurarak "yeni anayasa hazırlayacak, sonra da seçimlere gideceğiz" derken, bütün siyasi partileri kapattığını ve mal varlıklarına el koyduğunu iddia eden gene Cunta yönetimi değil miydi?

● Kenan Evren "iyi komşuluk ilişkileri" görünümü altında Bulgaristan'a gidip orada "barış ve yumuşama"dan dem vururken, Türkiye barış güçlerinin merkezi örgütü Türkiye Barış Komitesi yöneticilerini tutuklatmamış mıydı?

●1982 Kasımındaki NATO toplantısı öncesinde İlter Türkmen, Sovyetler Birliği'ne gittiği günlerde, Milli Savunma Bakanı Bayülken NATO savunma bakanları toplantısında, "gerektiğinde" 500.000 Amerikan askerinin daha sevkedilmesini öneren Amerikan görüşünü destekleyenler arasında değil miydi? Aynı toplantının devamı olarak birkaç gün sonra yapılan NATO dışişleri bakanları toplantısında alınan silahlanma planının uygulanmasına değgin kararlara yoksa İlker Türkmen muhalif mi kalmıştı?

Bu örnekleri daha da çoğaltmak mümkün, tıpkı İsrail'in işgali altındaki Golan tepelerini 1981'de resmen ilhak ettiğini açıklaması üzerine Cunta rejimi bunu suret-i haktan kınarken ve İsrail'le diplomatik ilişkilerin düzeyini düşürdüğünü söyleyerek, aklı sıra Arap ülkelerine jest yaparken ve hatta Kenan Evren'in kendisi "Filistin halkının kendi kaderini tayin etmesinden, bağımsız devlet kurmasından" yana parlak nutuklar atarken, aynı Evren'in Birleşmiş Milletler'deki temsilcisinin Golan tepelerinin ilhakına karşı İsrail'i kınama kararına katılmadığı, yani Cunta hükümetinin lafta kınamasını, fiili ve resmi bir oylamada *kınamama* tarzında uygulayarak gerçek yüzünü göstermiş olduğu gibu... ve ilh... ilh...

Bütün bunlar açıkça ispatlıyor ki, Cunta'nın dedikleri değil, yaptıkları onun niteliği için ölçüt alınmalıdır. Ve dış politikada saydığımız olaylar — ve anmaya gerek görmediğimiz ayrıntılar — ile birlikte, Cunta'nın bütün yaptıkları göz önüne alındığında, TKP'nin iddiasının aksine Cunta önüyle, ardıyla, içiyle, dışıyla amerikancıdır. Bütün bu olup bitenlerden

(Devamı 15. sayfada)

ŞOVENİZM VE MİLLİYETÇİLİK

Bu sayımızda başladığımız yazı dizisinde şovenizm konusunu çeşitli yönleriyle ve bağlantılı kavramlarıyla birlikte genel olarak inceledikten sonra, özel olarak Türkiye'de şovenizm sorununa eğileceğiz.

Bilindiği gibi şovenizm ve onun kaynaklandığı burjuva milliyetçiliği, uluslararası işçi sınıfının ve dünya halklarının en önemli mücadele hedeflerinden birisidir. Çünkü şovenizm her burjuva ulusta, yani her kapitalist ülkede egemen burjuvazi tarafından az veya çok ama mutlaka sürdürülen bir politikadır, egemen sömürücü sınıfın —veya sınıfların— kullandıkları bir ideolojik araçtır. Dahası da, kır ve şehir küçük burjuvazisi (orta katmanlar) başta olmak üzere sınıf bilincine ulaşmamış işçilerin bile derece derece şovenizm ile şartlandırıldıkları bilinen bir gerçektir.

Dünya politika sahnesinde kapitalist ülkeler ve onların egemen burjuva zümreleri kendi sınıfsal çıkarlarını ulus'un çıkarları gibi gösterip başka uluslara, başka milliyetlere karşı şovenizm güderlerken ve halkları halklara düşman etmek için uğraşırlarken başvurdukları yegane ideolojik silah milliyetçilik ve şovenizmdir.

Gene her kapitalist ülkenin içinde işçi sınıfının ve emekçilerin verdikleri sınıf mücadelesine ve iktidar kavgasına karşı burjuvazinin başvurduğu başlıca silah gene milliyetçiliktir, şovenizmdir, "millet ve devlet bütünlüğü" demagojileridir, sınıf mücadelesini milliyetçilik ve şovenizm demagojileriyle bastırmak, emekçilerin politik bilinçlenmesinin önüne bu safsataları çıkarmak, onların bilinçlerini bulandırmak, hedeflerini şaşırtmaktır.

Aynı zamanda milliyetçilik ve şovenizm bugün uluslararası anti-komünizm ve anti-Sovyetizmin başlıca silahları arasındadır.

Şovenizm sadece bunlardan da ibaret değildir. Bugün "uygar" batı dünyasının geri kalmış ülkeler üzerindeki emperyalist tahakküm ve sömürüsü, batı uygarlığının ve batı toplumlarının, batı insanının üstünlüğü şeklinde şovenist izahlarla gerekçelendirilmekte, birçok geri kalmış ülkenin ve o ülke halklarının birçok batılı tarafından küçümsenmesinin, onların uygarlığa layık görülmemesinin altında gene uluslararası emperyalizmin batı toplumlarında yürüttüğü inceltilmiş şovenist şartlandırmaların payı bulunmaktadır. Bu şartlandırmalar öylesine etkilidir ki, batılı emekçilerin politikleşmemiş kesimleri bu üstünlük duygusundan kendilerini kurtaramadıkları gibi, kendi ülkelerinin geri kalmış ülkeler üzerindeki hegemonyasını ya doğal karşılamakta, veya daha kötüsü kendi ülkelerinin o geri ülkelere uygarlık götürdüğünü sanmakta, o ülkelerin Batı sayesinde kurtarılacağını bile sanmaktadırlar. Batı'nın "üstünlüğü", geri kalmış ülkelerin ezilmişliği üzerinde yükseldiği halde, Batı burjuvazisi bu gerçeği politikleşmemiş batılı emekçilere tam tersi gibi göstermeyi ancak böyle bir inceltilmiş şovenizm biçiminde ve dahası da "özgürlük, demokrasi, hür dünya" şarkıları altında götürebilmektedir.

Ve en kötüsü, geri kalmış ülkelerin politikleşmemiş emekçileri de bunu böyle sanmaktadırlar. Batı sayesinde, yani batılı büyük kapitalist ülkelerin himmetiyle yaşadıklarını, onların inayetiyle kalkınma ve uygarlaşma sürecinde olduklarını zanneden azgelişmiş ülke emekçilerinin sayısı az değildir.

Günümüz dünyasında uluslararası arenada şovenizmin bu ve diğer yansımalarının yanısıra, çok uluslu bir kapitalist ülkedeki egemen ulus burjuvazisinden kaynaklanan *ezen ulus şovenizmi* de başlı başına incelenmeye değer bir konudur.

Özetlersek, şovenizm, faşist diktatörlüklerde, ırkçı rejimlerde ya da çokuluslu ülkelerin ezen ulus burjuvazisinde en sivri biçimiyle dışa vurmuş halinden, yukarıda değindiğimiz incelmiş biçimlerine kadar, ya da hatta günümüz Pekin rejiminde varlığını sürdüren şekline kadar değişik biçimlerde ve kılıklarda, değişik dozlarda ve derecelerde proletarya enternasyonalizminin ve dünya sosyalist sisteminin, tüm dünya halklarının karşısında güçlü olarak yaşamaktadır.

Bugün faşist bir diktatörlüğün çizmeleri altında çok uluslu bir ülke olan Türkiye'de ise şovenizm, militarizmle içiçe kaynaşmış olarak doğu despotizminden de miras aldığı geleneklerle, büyük Osmanlı İmparatorluğu'nun fetihçi ve saldırgan kalıntılarıyla, başka milliyetleri yüzyıllarca boyunduruk altında tutmuş olmanın bugüne dek uzanan izleriyle birlikte anti-komünizmin, karşı-devrimin, halk ve halklar düşmanlığının ve nihayet faşizmin en güçlü dayanaklarından birisidir.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi işçi sınıfının politik mücadelesini yürütürken, onun bağımsız ideolojisinin gereği olarak milliyetçiliğe ve şovenizme karşı uzlaşmaz bir mücadele ederek bugünlere gelmiştir.

Şovenizm ve milliyetçilik konusu TSİP'in ideolojik ve politik mücadelesinde çok önemli bir yer tutmuştur. KİTLE, İLKE, GERÇEK —ve kısa bir dönem yayınlanan BİRLİK— yayın organları başta olmak üzere gençlik, kadın ve köylü çalışmalarına hizmet eden yayın organlarında TSİP tarafından şovenizme ve milliyetçiliğe karşı aralıksız bir ideolojik mücadele sürdürülmüştür. Parti'nin tüm kitle çalışmalarında, politik faaliyetlerinde milliyetçiliğe ve şovenizme karşı mücadele hem sosyalist hem de demokratik mücadelenin başlıca görev alanlarından birisi olmuştur.

Bu sayımızda başladığımız yazı dizisi birçok Parti üyeleri ve taraftarları için yeni şeyle söylemeyecektir. Ama 12 Eylül'den bu yana büsbütün azgınlaşan Türk şovenizmine karşı vermekte olduğumuz ideolojik mücadelede, ilerici ve demokrat aydın çevrelerin bile şovenist propagandaların etkisinden sıyrılamadığı tesbitiyle, TSİP'i ve yayın organlarını faşizm koşullarında yakından tanımış olan çok sayıda emekçinin bulunması nedeniyle, eskiden defalarca işlediğimiz bu konuyu yeniden ele almayı yararlı bulduk.

KİTLE

***

GİRİŞ:

Şovenizm siyasi literatüre 19 uncu yüzyılın ilk yarısında girmiştir. Kelimenin etimolojik kökeni Napolyon Bonaparte'in askerlerinden birisinin adına dayanır. Nicola Chauvin isimli bu asker Napolyon'un hayranı olup Fransız ordularının aldığı askeri zaferlerinde taşkın milliyetçiliği ile tanınmıştı. Daha sonra yenilgiler birbirini izleyip de Napolyon'un imparatorluğu sona erince Chauvin'in büyük üzüntüsü onda gene taşkın ve saldırgan davranışlara yolaçmıştı. Kelime militarizm ile birleşmiş aşırı ve saldırgan milliyetçiliği ifade edecek tarzda kısa zamanda Fransız ordusunu aşıp önce tüm Fransa'ya yayıldı, Chauvin'cilik anlamına gelen "chauvinisme" kelimesi olarak Fransızca'ya girdi, daha sonra da Fransa sınırlarını aşarak dünyaya yayıldı, dünya siyaset literatürüne ve pek çok dile maloldu.

Şovenizm kelimesinin ortaya çıkışı hakkında yaptığımız bu kısa açıklamadan da anlaşılacağı gibi:

- Şovenizm kelimesi her şeyden önce ulus çağında doğmuştur. Yani Avrupa'da kapitalizm ile birlikte uluslaşmanın gerçekleştiği, ulusların oluştuğu, ulusal duvarların çekildiği, burjuva milliyetçiliğinin uluslara ideolojik damgasını bastığı bir devirde "aşırı ve saldırgan bir

milliyetçiliği" ifade etmek üzere bu terim siyasi literatüre girmiştir. Kısacası şovenizm, burjuva çağının ve kapitalizmin ürünüdür.

● Ne var ki, bu deyim "aşırı milliyetçilik" anlamında kullanıldığı ilk yıllarda burjuva milliyetçiliği burjuva devrimciliğine paralel olarak henüz ilerici rolünü yitirmemişti. Fakat 19 uncu yüzyılın ortalarına doğru burjuvazi ilerici konumunu yitirip, işçi sınıfı ile burjuvazi arasındaki temel sınıf mücadelesi ön plana çıkmaya başlayınca burjuvazinin gerecileşmesine bağlı olarak burjuva milliyetçiliği de sözkonusu kapitalist ülkelerde gerici bir rol oynamaya başladı.

● Çünkü artık işçi sınıfının yükselen sınıf mücadelesi içinde 19 uncu yüzyılın ortalarında işçi sınıfının ideolojisi ortaya çıkmış ve bilimsel bir doktrin olarak kısa zamanda şekillenmişti. Dolayısıyla toplumu kapitalist aşamadan daha ileriye götürecek olan işçi sınıfıydı ve onun ideolojisi olan bilimsel sosyalizm ise artık tek devrimci ve çağdaş ideolojiydi.

● Hemen şunu da söyleyelim ki, şovenizmin temsil ettiği kavram hiç kuşkusuz kapitalizm çağından önce de vardı. Özellikle insanlık toplumunda sınıfların ortaya çıkmaya ve egemen sınıfların baskı aracı olarak devletlerin doğmasıyla birlikte, kurulmuş olan köleci devletler, imparatorluklar, onu yöneten egemen köleci sınıfın çıkarları doğrultusunda başka toplumları boyunduruklarıı altına almaya çalışırken, keni imparatorluklarının kutsal ve üstün olduğunu, diğer toplulukların ise aşağı yaratıklar olduğunu savunmuşturlar. Ama başka kavimleri aşağılık gören resmi köleci devlet ideolojisi —hiç unutulmasın ki— kendi ülkesindeki emekçileri (köleleri) de aşağılık görmüştür.

Tarihte kurulmuş olan büyük köleci devletlerin yerini feodal çağda feodal devletler aldığı zaman, egemen aristokrasi bir kez daha fetihleri, istilaları aynı *üstünlük* teziyle haklı göstermiş ve aslında kelime olarak *sakallı* anlamına gelen barbar terimiyle tanımladıkları toplumları boyundurukları altına almayı, hatta barbar olmayan —yani kendileri gibi sakalsız olan— diğer feodal devletlere karşı da kendi devletlerinin veya kendi feodal topluluklarının (birimlerinin) üstün olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Kölecilikten feodalizme geçişte milliyetlerin de iyice şekillenip kristalleşmesi ile şu veya bu feodal devlet ya da birim kendi devletinin veya derebeyliğinin diğerlerine üstün olduğu tezini aynı zamanda belli ölçülerde milliyet faktörü ile de bütünleştirmiştir.

Şu halde, kapitalist toplumda bugün şovenizm diye adlandırdığımız şey, kapitalizm öncesinde de yukarıda sözünü ettiğimiz "üstünlük" iddialarıyla farklı nitelikler de ama saldırgan ve fetihçi biçimleriyle varolmuştur.

Bu eğilimler, özellikle —köleci veya feodal çağlarda— büyük kudret haline gelmiş imparatorluklarda, devletlerde iyice kendini göstermiştir. Mısır, Roma, Pers, Makedonya, Çin, İngiltere, Osmanlı, Rus, Avusturya-Macaristan imparatorlukları, Fransa ve İspanya krallıkları gibi tarihteki büyük ve fetihçi devletler buna örnektir. Bugünkü politik terimlerle bu imparatorluklardaki saldırganlığa ve üstünlük güdüsüne "Büyük Güç Şovenizmi" adı verilebilir.

Tarihteki devletlerin birbirlerine karşı üstünlük kurma mücadeleleri, Orta Çağ'da keşiflerle birlikte birçok yeni ülkenin keşfedilmesine ve oraların büyük devletler tarafından sömürgeleştirilmesine yol açmıştır. Özellikle İngiltere başta olmak üzere, Fransa, İspanya, Hollanda ve benzeri devletler denizaşırı sömürgeler elde ederlerken, o ülkelerin "yerliler" adını verdikleri emekçilerine, halklarına karşı kendi devletlerinin ve toplumlarının üstünlük kurmalarını, onları sömürgeci boyunduruklar altına almalarını aynı "üstünlük" veya "üstün uygarlık" tezleriyle haklı göstermişlerdir.

Ama bütün bunlara rağmen, yukarıda da vurguladığımız gibi, *şovenizm* esas olarak kapitalizmin ve burjuva çağının ürünüdür, onun milliyetçiliğinin ürünüdür. Çünkü ulusların tarih sahnesine çıkması, ulusal duvarların örülmesi ve burjuva ideolojisinin en temel bileşeni olarak milliyetçiliğin doğması kapitalizm ve dolayısıyla uluslaşma ile birlikte olmuştur.

Şovenizm ise bunun bir türevidir.

Şu halde, şovenizm konusunda yaptığımız bu genel girişten sonra, özele inmeden önce onun temelindeki milliyetçiliği incelememiz yararlı olacak. Bu nedenle ilk olarak burjuva milliyetçiliğini ele alacağız.

MİLLİYET VE ULUS

Ulus'lar tarih sahnesine ilk kez kapitalizmin gelişmesi burjuvazinin güçlenerek, feodaliteyi (egemen aristokratlar ve ruhban sınıfını) yıkıp iktidara gelmesiyle birlikte çıktı.

Bu nedenle, ulus, herşeyden önce insanlık tarihinde yeni bir tarihsel kategoridir.

Lenin'in de dediği gibi "uluslar sosyal gelişmede burjuva çağının kaçınılmaz bir biçimidirler" (V. İ. Lenin, Bütün Eserleri, İng. bas. Cilt 21, sf. 72)

İnsanlık tarihinin kapitalizm öncesi döneminde ulus yoktu, *milliyet* vardı.

Milliyet'ler ise insanlık toplumu ilkel sınıfsız toplumdan sınıflı topluma geçince ortaya çıkmıştı. Milliyeti belirleyen karakterler, dil birliği, kültür birliği ve bir ölçüde toprak birliği (bölgesel birlik) idi. Ama kapitalizm öncesinde, yani milliyetler çağında, aynı milliyetten olan insan topluluklarının iktisadi yaşantı birliği yoktu. Milliyetin daha da belirginleşmiş olduğu feodal çağda ekonomik birimler feodal birimlerdi. Feodalitenin de asıl ekonomik karakteri bölünmüşlük (ayrı ayrı birimler, ayrı ayrı ekonomik bütünler) olduğuna göre, feodal çağda aynı dili konuşan, aynı kültürden olan ve hatta aynı topraklarda yaşıyan —yani aynı milliyetten olan— insanlar, AYRI ekonomik topluluklar halindeydiler.

Bu nedenle, günümüz Sovyet bilim adamlarından Yesmenef'in de söylediği gibi, "milliyetlerin ortaya çıkması, sadece milletlerin oluşması için bir ön şarttı" (*Leninist Parti Programında Milli Mesele* adlı makale, Bak. İlke, sayı: 28, Şubat 1976, sf. 68 ve İlke, Nisan 1977, sayı: 40, sf. 76)

Şu halde ulus'un oluşmasının bir ön koşulu olan milliyet'in ulus niteliğine varması için *ortak iktisadı yaşantı birliği*ne varması gerekti. Bunu ise feodalizmin bağrında gelişip güçlenen ve sonra da burjuva devrimleriyle bir sosyo-ekonomik formasyon (üretim tarzı) halinde egemen olan kapitalizm sağladı.

Bir başka deyişle, feodaliteden kapitalizme geçiş, aynı zamanda milliyet topluluklarının aşılarak, ulus kategorisinin de doğmasını getirdi. İlk başta feodalitenin bağrında güçlenmekte olan kapitalizm, üretimin, mübadele ve ticaretin gelişmesini, *ulusal* —ve tek— bir iç pazarın kurulmasını öngörmekteydi. Bunu için de ekonomik-toplumsal plandaki feodal bölünmelerin sona erdirilmesi, aynı milliyetten olan toplulukların (ayrı birimlerin) tek bir pazar ve dolayısıyla *tek bir ekonomik bütün* halinde ve merkezi bir burjuva devleti altında birleştirilmesini öngörmekteydi.

Üretici güçlerin gelişmesinin zorladığı bu durum (özellikle iç pazarın bütünleştirilmesi, tek bir kapitalist ulusal ekonominin kurulması ve bu ekonomiyi yönetecek burjuva devletinin oluşması zorunluluğu), o sırada bütün bunları gerçekleştirebilecek yegane devrimci sınıfın (burjuvazinin) öncülüğünde uluslaşmayı, yani ulusların bağımsız birimler (bütünler) olarak tarih sahnesine çıkmalarını getirdi.

(Devamı 15. sayfada)

ÜNİFORMALI KUVVET SAHİPLERİ KARŞISINDA TÜRK AYDINI

(6. sayfadan devam)

şunlanarak katledilenler "eli silahlı anarşistler" oldukları için zaten yasaların ve vicdan sahibi yargıçların önüne çıkmadan da "mâşeri vicdanında" mahkum edilmişlerdi! Aziz Nesin ve TYS yöneticileri tutuksuz yargılanıyorlar. DİSK davasında idamla yargılanan işçi önderlerinin iki yılı aşkın süredir tutuklu olmaları yasalara ve vicdana uygundur! Daha fazla saymaya gerek yok. Aziz Nesin kendisinin ve arkadaşlarının yargıç üniformalı emirberler önünde sigaya çekilmesi, suçlanması, yurtseverliklerine gölge düşürülmesi vs. ile mesela bir DİSK davası, DDKD ya da Dev-Genç davası, TSİP ya da TİP, TKP davaları, TÖB-DER, Barış Derneği davaları, Bülent Ecevit davaları, vs.; Cunta'nın yetki gaspı, bütün yurtta sıkıyönetim ilan edip askeri mahkemeler oluşturması, herkese siyaseti yasaklaması, partileri kapatması; Cunta iktidarında izlenen ekonomi politikanın sonuçları ve Cunta'nın her alanda giriştiği "yeniden düzenleme"ler; silah tehdidi altında dayattığı yeni "anayasa" ve yeni "Cumhurbaşkanı", vs..vs... arasında hiç bir bağlantı kurmuyor. İçinden kuruyorsa da bunu mahkemede *kendini savunurken* belli etmiyor. Sanki Türkiye'de 12 Eylül'denberi hiç birşey değişmemiş gibi, herşey normal yolunda gidiyormuş gibi, Cunta'nın adamlarının kendisini yargılama yetkisini kabul ediyor ve "çilekeş" bir Türk aydını olarak "Biz suçsuzuz. Yasalara ve vicdanınıza sığındık. *Bize* haksızlık etmeyin!" diyor.

TYS'nin yargılanmasının "şimdiki ve gelecek iktidarlara ne yarar sağlayacağı"na gelince, o konuda da bakın yine, ordu çevrelerine yakınlığı ile tanınmış Yankı Dergisi aynı haberinde ne yazıyor: "M. Ali Birand'ın Brüksel'den geçen hafta yolladığı haberde şu satırlar yer alıyordu: 'Barış Derneği davasındaki gelişme (tutuklamaların kaldırılması) Türkiye ile Batı Avrupa arasındaki ilişkileri yeniden rayına oturtmaya çalışan kişi veya çevrelere çok rahat bir nefes aldırmıştı. Şimdi Yazarlar Sendikası davası sık sık Batı TV yayınlarına çıkıyor. TV'yi seyreden adam, TYS ile ilgili davadaki gelişmeler, iddianame ve savunmalar hakkında bilgi veren spikerlerin söylediklerinden hiç birşey anlamıyor. Ayrı ayrı dünyaların insanlarıyız. Nasıl anlamalarını isteyebiliriz?"

Mesaj açık değil mi? TYS davasının, Türkiye'de yasaların ve vicdanın var olup olmadığının söz konusu edildiği politik bir dava olarak, bugünkü iktidarın ne işine yaradığı ve yarayacağı apaçık ortada değil mi? Peki ama bu *politik dava*, böyle savunmalarla, Türk aydınının bugün olsun, gelecekte olsun ne işine yarayacak?

Şunu, yeri gelmişken, altını çizerek belirtelim: Biz kimsenin "paçasını kurtarmak" yerine ceza görmesini, Cunta'nın hışmına uğramasını önermiyoruz. Kimseye kahramanlık dersi vermeye ya da "tarihi sorumluluğunu" hatırlatmaya da kalkışmıyoruz. Sadece, Türk ordusundan gelen her emri vakiye boyun eğmeyi olağan ve kaçınılmaz sayıp yurttaşlık haklarının (geçici de olsa) elinden alınmasına kuzu kuzu razı olan, ve dünya çevresinde yıkılırken (yiğitliğe toz kondurmadan da olsa) kendi paçasını kurtarmaktan gayri bir sosyal ve insani sorumluluk duygusu taşımayan Türk aydınının habire ve her fırsatta *çile çekmekten yakınmasını* kınıyoruz.

Üzerinde duracağımız bir başka örnek, Oktay Akbal'ın yazıları. Ocak ayında her zamanki köşesinde yayınladığı bir yazıda aynen şöyle diyor: "Atatürk'ü gerçekten benimsiyor, seviyorsak, sayıyorsak Atatürk'ün eliyle kurduğu yapıları yıkmaktan kaçınmalıyız. Tarih karşısında, atatürkçü kuşaklar önünde bir kez daha sesleniyorum. Böyle bir eylemin tarih karşısında taşıdığı sorumluluk yükü büyüktür, ağırdır, ezicidir. Bunu hiç unutmayalım..."

Oktay Akbal yürekli bir yazardır. Savunduğu görüşleri, inançları serbestçe dile getirmekten çekinmez. Bu yüzden her devirde başı "Türk adaleti" ile derde girmiştir. Şu sırada da bir başka yazısından ötürü hapis cezasına çarptırıldığını da biliyoruz.

Ne var ki, O. Akbal'ın savunmayı *seçtiği* görüş ve inançlar ilginçtir. Oktay Akbal atatürkçüdür. 12 Eylül'den önce de atatürkçü idi, 12 Eylül'den sonra da atatürkçü olmaktan vazgeçmedi. İşin ilginç yanı, atatürkçü görüşleri savunduğu için en çok 12 Eylül iktidarı döneminde atatürkçülüğün gerçek temsilcisi Cunta ile başı derde girdi. O 12 Eylül ki, Velidedeoğlu'nun dediği gibi, "Atatürkçülük kavramını korumak için" yapılmıştır. Çilekeş Türk aydınının dramı!

Öğretici, göz açıcı dram!

12 Eylül'denberi Türkiye'de çok şey oldu. "İç savaş boyutlarına varan anarşiyi önlemek için zorunlu olarak" (Velidedeoğlu) iktidara gelen Cunta çok iş gördü. Ekonomiyi "sağlığa kavuşturmak"tan demokrasiyi "sağlam temellere oturttmaya" kadar her alanda tepeden inme yöntemlerle kendince geçerli, zorunlu çözümlere ulaştırmak için el atmadığı sorun kalmadı. Cunta'nın bu alanlarda yaptıklarının hiç biri üzerine Oktay Akbal, Atatürk'ün vasiyetine dokunulması üzerine olduğu kadar sert ve ağır bir hüküm getirmedi. Demek ki, —O. Akbal'ın dile getirmediği düşünceleri var mı, bilmiyoruz. Varsa da bizi ilgilendirmiyor. Biz O. Akbal'ın yazdıklarına bakıyoruz ve onu düşündüğünü yazmaktan çekinmeyen bir yazar olarak tanıyoruz— 12 Eylül'denberi Türkiye'de olan bitenlerden hiç biri, ve bunlarda Cunta'nın taşıdığı sorumluluk, O. Akbal için Atatürk'ün vasiyetine dokunulması kadar önemli değil. *Çünkü bunların hiç biri aslında atatürkçülüğe aykırı değil.* Bu, Oktay Akbal'ın 12 Eylül'denberi yazdıklarından ve yazmadıklarından çıkan kaçınılmaz, objektif sonuçta, atatürkçülüğe inancı yazılarıyla sabit Oktay Akbal'ın, başka konularda yazmadığı düşünce ve inançları ne olursa olsun, Türkiye'de demokrasiye, işçi haklarına, kişi özgürlüğüne, yurttaşlık onuruna *inançsızlığı* yazılıdır! Görüşlerini, inançlarını serbetçe dile getirmekten çekinmeyen Oktay Akbal, 12 Eylül'denberi Türkiye'de demokrasiyi, işçi haklarını, kişi özgürlüğünü ve yurttaşlık onurunu ve özel olarak Kürdistan'da Kürt halkının ulusal-demokratik haklarını pervasızca çiğneyen Cunta'nın bu sorumlulukların büyük ve ağır yükü altında ezileceğini hiç bir yazısında dile getirmemiştir. Getirseydi başına ne gelirdi, o da bizi ilgilendirmiyor. Atatürk'ün vasiyetine dokunulması konusunda düşüncelerini, başına ne geleceğini düşünmeden yayınlamıştır. Kaldı ki, aynı gazetenin başyazarı ve üstelik patronu Nadir Nadi de aynı konuda, tüm sonuçlarını herhalde göze alarak, aynı düşünceleri daha da tehlikeye açık bir üslupla savunmuştur ve Cumhuriyet Gazetesi bu yüzden kapatılmıştır.

Demek ki, Cunta'nın icazet vermediği esas konularda yazılı olan ya da olmayan tüm yasaklara birkaç ayak sürçmesi dışında harfi harfine uymaya dikkat eden Cumhuriyet yazarları, o esas konularda —ki tümünün özü Cunta'nın yetki gaspıdır— yapamadıklarını, baştanberi Atatürk'ün vasiyeti ve "kendi eliyle kurduğu yapılar" konusunda yaptılar: Cunta'yı eni konu zorladılar. İşi, icazet sınırlarını açıkça aşmaya kadar götürdüler. Bu nasıl, ve neden oldu?

Bizce izahı şudur:

Türk aydını, Cunta'nın ve onun ardında Türk ordusunun kendi anladığı gibi atatürkçü geleneği sürdürdüğüne inanabildiği sürece kitlelere çektirilen çileyi görmezlikten gelmeye, hiç değilse "zorunlu" ve "geçici" diye bağışlamaya, kendisi de her çileyi çekmeye hazırdır. *Türk aydınının anladığı gibi* atatürkçülük ise, toplumun

→

gerçek maddi süreçleri ile, sömürü ve egemenlik olgularıyla, sınıf mücadelesiyle hepten ilintisiz, sınıflarüstü bir kavramdır. Ve olanca idealistliğiyle bu atatürkçülük anlayışı, Türkiye toplumunun yeni koşullarında Türk aydınının devlet olgusuyla uzlaşma özleminin ve gayretinin ifadesidir. Aynı zamanda da, Türk aydını ile onun devletin orta direği olarak algıladığı herşeye kaadir Türk ordusu arasında bir çeşit *fetiş bağıdır*. Türk aydını Cunta'nın kitlelere ve bu arada kendisine reva gördüğü her çileyi atatürkçülük adına çekmeye, Cunta'nın suçlarını bağışlamaya hazırdır. Yeter ki, Cunta da o bağı sıcak tutsun, Türk aydınının önemsediği (tutturduğu da denilebilir!) birkaç konuda ona belli tavizler versin, böylece orduya inanç ve güveninin sürmesini mümkün kılsın.

Oysa Cunta için atatürkçülük doğrudan doğruya bir sınıf mücadelesi ve sömürü aracıdır. Sömürüye dayalı kurulu düzenin en yalın ideolojik siyasi ifadesidir. Sömürüyü sermaye için gittikçe daha ehven koşullarda sürdürmenin gerektirdiği herşeyi yapmak bizatihi atatürkçülüğün icabıdır. Bu bakımdan Cunta, bunları yaparken, yani atatürkçülüğün icaplarını yerine getirirken, Türk aydınının belli konulardaki hassasiyetini, tutkularını, ve bunların ardında devletle uzlaşma, orduyu herdaim kendi yanında görme özlemini hiç de iplemek zorunda değildir. Nitekim iplemedi. Böylece orduyu temsil eden Cunta'nın Atatürk'ün vasiyetine dokunmaya "cüret" etmesiyle Türk aydını ile Türk ordusu arasındaki fetiş bağı kopar gibi oldu. Bu durumda Türk aydını ayağının altında yerin sarsıldığını hissetti. Türk ordusunun "aslında" her zaman onun yanında olduğu, en güvenilir iyilik ve olumlulukların herdaim ordudan sadır olacağı inancını sürdürmesine, ordunun başındaki kumandanların işledikleri tüm demokrasi ve insanlık suçlarını orduya bağışlamasına imkan sağlayacak bir tutamak elinden gitti. Öyle ki, Türk aydını Cunta karşısında *kendi gözünde de*, ansızın, mesala Türk işçisinin durumuna düştü!

Bunun *gerçekte* zaten *epeydir* böyle olduğu, Cunta'nın onca ikaz, ihtar, tehdide rağmen Atatürk'ün vasiyetine dokunmasıyla.. ancak Türk aydınının kafasına dank etti, çünkü ancak o zaman Türk aydını Türk ordusunun *aslında* kendisine ne denli yabancılaşmış olduğunun farkına varmaya başladı. Giderek Prof. H.V. Velidedeoğlu'nun deyişiyle "Atatürkçülük kavramını korumak için" 12 Eylül "harekâtı"nı gerçekleştiren K. Evren Cuntasının şahsında ve yaptıklarında atatürkçülüğün *gerçekte* ne olduğunu sezer gibi oldu. Ve zıvanadan çıktı!

Zıvanadan çıktı, çünkü şimdiye kadar ona havada, uydurulk, kasıtlı bir kavram gibi gelen *sınıf mücadelesi* gerçeğine tosladı.

Devletsiz...Ordusuz...Ve Atatürksüz!

Tastamam yalnız...Şimdi bu yalnızlıktan kurtulmak için yapmayacağı şey yoktur. Orduyu Cunta'ya karşı ayaklandırmaya kalkışmak dahil..! Nadir Nadi'nin Cumhuriyet Gazetesinin kapatılmasına neden olan ve bu riski de göze alarak yazdığı yazı budur. Cunta ve ordu ise mesajı anlamış, derhal olayın üzerine yürümüştür. Nadir Nadi'yi, "suç işlemeye teşvik"ten mahkemeye sevketmiştir. İcazetin nerede bittiğini, yasağın nerede başladığını bir kere daha herkese hatırlatmıştır. Bu arada atatürkçülüğün ne olduğunu da Türk aydınının kafasına bir iyice dank ettirmiş olsa gerektir!

Evet, "....böyle bir eylemin tarih karşısında taşıdığı sorumluluk yükü büyüktür, ağırdır, ezicidir. Bunu hiç unutmayalım..." Oktay Akbal'ın bu sert çıkışı, kendi bilinci ile *gerçeklik* arasındaki "atatürkçülük" perdesinin yırtılmaya başladığını gören ve buna *bir türlü katlanamayan* çilekeş Türk aydınının canhıraş çığlığıdır. Bu çığlıkta büyük sermayenin *atatürkçü* saldırısı altında mahvolduğunu gören küçük burjuvanin proleterleşme korkusu gizli. Taşın altına gittiğini nihayet anlamaya başlayan küçük burjuva aydın, perde yırtılmasın diye yine de çırpınıyor. Daha bilmiyor ki, İŞ İŞTEN GEÇMİŞTİR!

ŞOVENİZM VE MİLLİYETÇİLİK

(12. sayfadan devam)

Böylece Marks'ın ve Lenin'in deyimiyle, uluslar "kapitalizmin şafağında" doğarak geliştiler.

Şu halde kapitalizm şafağında uluslaşma sürecinin ekonomik temeli *kapitalizm*, siyasal ve sosyal hedefi ise *anti-feodal* ve bu anlamda *demokratik* (burjuva demokratik) idi.

MİLLİYETÇİLİK BİR BURJUVA İDEOLOJİSİDİR

Böylelikle ilk kez Avrupa'da uluslar doğdu, feodal aristokrasiyi yıkan burjuvazi, kendi ekonomik sosyal, siyasal sistemini getirirken, *milliyetleri de ulus düzeyine yükselterek* merkezi ekonomik birimler (bütünler) halinde birleştirdi. Bu o zamanın koşullarında ve tarihsel gelişiminde kapitalizmin devrimciliğine paralel olarak ileri bir adımı ve eğilimi temsil ediyordu.

Zamanın devrimci burjuvazisi ulusal iç pazar sağlamak için, yukarıda sözünü ettiğimiz bütünleştirmeyi sağlamak için, feodal bölünmüşlüğe alışmış ve şartlanmış olan, feodal birimlere ve geleneklere bağlı olan kitleleri bu geleneklerden, alışkanlıklardan ve düşüncelerden kurtarmak için MİLLİYETÇİLİK ideolojisini de birlikte getirdi. Üstelik burjuva devrim çağında milliyetçilik sadece feodaliteye değil, onun kilise kurumuna karşı da ilerici bir rol oynadı.

Böylelikle, burjuvazi, feodal çağın üst yapısal belirleyici ideolojisi olan DİN'in yerine, resmi ideoloji olarak milliyetçiliği koydu ve bunu yerleştirmek için önemli çabalar sarfetti.

Burjuva milliyetçiliği, kendi ilerici döneminde ulusal dili, kültürü hızla geliştirdi. Milliyet topluluğu içinde yaşayan insanların ortak bağlarını güçlendirdi. Ve feodaliteyi iktidardan yıkmış olsa bile feodal kalıntılar uzun süre varlıklarını sürdürdükleri, yani ülkenin kırlarında çeşitli yerlerde feodal beylerin ve kiliselerin köylüler üzerindeki hakimiyeti sürdüğü için burjuvazi iktidara geldikten sonra da, köylüleri milliyetçilikle besledi, feodallerin ve kilisenin (dinin) manevi otoritesine karşı milliyetçilik bir dönem için aynı zamanda emekçilerde *yurttaş* olma bilincini yarattı, onların ruhsal bakımdan gelişmelerine yardımcı oldu.

Bütün bu faktörler — dil, kültür ve toprak birliğine ek olarak — asıl belirleyici niteliği olan iktisadi yaşantı birliğinin oluşmasına yardımcı oldu.

Fakat — yukarıda da değindiğimiz gibi — burjuvazi devrimci barutunu yitiripte, işçi sınıfı ile burjuvazi arasında temel sınıf mücadelesi ön plana çıkmaya ve kapitalist toplumda sınıf mücadelesi keskinleşmeye başlayınca kapitalizm ilerici niteliğini yitirince bu kez de milliyetçilik, egemen burjuvazinin elinde işçi sınıfına ve emekçi kitlelere karşı, onların sınıf bilincine ve mücadelelerine karşı gerici, karşıdevrimci bir silah, son derece tehlikeli, zararlı bir ideolojik ARAÇ haline geldi.

İşçilerin sınıf mücadeleleri karşısına, burjuvazi, "ulusun birliği" sloganlarıyla ve demagojileriyle çıktı. Sınıf mücadelesini örtbas etmek için, işçi kitlelerinin kendi bağımsız sınıf bilinçlerine ulaşmalarını önlemek için milliyetçiliği ideolojik bir araç, bir şartlandırma vasıtası olarak kullandı.

Burjuvazi kendi çıkarını ulusun çıkarları gibi göstermeye kendini tüm ulusun yerine koymaya başladı.

Bilimsel sosyalizmin bir öğreti (doktrin) biçiminde şekillenmesi ve enternasyonalist düşüncelerin yaygınlaşmasıyla birlikte her ulusun burjuvazisi, enternasyonalist düşünceye karşı gene kendi ulusunun milliyetçiliğine sarıldı.

FİLİSTİN DEVRİMİNDE ZAFERİN YOLU

(Baştarafı 16. sayfada)

Beka vadisinde ve Suriye'de bulunan Filistin askerlerini de katarsak FKÖ'nün asker sayısının birkaç onbini aşmadığı anlaşılmaktadır. Filistinli savaşçıların kahramanlıkları ve gözlerini kırpmadan ölüme gitmeleri dünya devrim tarihinin yaşadığı en seçkin örnekler arasındadır. Ama ne kadar yüksek düzeyde teknik donanıma sahip bulunurlarsa bulunsunlar, ne denli cesur, yiğit ve kahraman olurlarsa olsunlar, birkaç onbin kişilik bir orduyla siyonizme diz çöktürmek mümkün değildir. Sadece son Lübnan istilasında İsrail'in 100 bin askerle saldırdığı düşünülürse, siyonizmin askeri ve sayısal gücü daha iyi anlaşılır.

Şu halde, Filistin ulusal kurtuluş savaşının asli gücü anayurtta ve siyonist boyurduğu altında esir hayatı yaşayan üç buçuk milyon Filistinlidir. Silahlı mücadelenin asıl hedefine ulaşacağı ana zemin de gene anayurt topraklarıdır.

Filistin savaşçılarının önce de, sonra da Lübnan'da üslenerek, 1960'lardan beri İsrail'e karşı verdikleri kahraman mücadele hiç kuşkusuz hem anayurtta, hem tüm Ortadoğu'da ve Arap aleminde ve hem de bütün dünyada derin yankılar uyandırmıştır. Binlerce insan boşuna ölmemiştir ve bu mücadele sayesinde Filistin ulusal kurtuluş hareketi, sadece anayurttaki veya yurtdışındaki milyonlarca Filistinlinin, çok sayıdaki Arap halkının değil, aynı zamanda tüm dünyanın hayranlığını kazanmış ve dünya halklarının gönlünde yer etmiştir.

Ayrıca bu mücadele, uluslararası diplomasi alanında da ileri sonuçlara ulaşmıştır. Artık FKÖ, sadece sosyalist ülkelerin ve anti-emperyalist devletlerin değil, bizzat Batı'lı pek çok devletin bile resmen tanıdığı, Birleşmiş Milletler'in benimsediği bir çeşit resmi devlet sayılmaktadır.

Ne var ki, bütün bu büyük başarılar nihai çözüm ve nihai zafer için henüz yeterli olmamıştır.

FKÖ, elbetteki anayurtta da büyük prestij sahibidir. Ama anayurt içindeki kitle çalışmalarını ve örgütlenmelerini derinleştirmek, yaygınlaştırmak ve kitleleri siyonizme karşı anayurt içinde ayaklandırmak asılolan önemli şeydir.

Çünkü hangi zalim devletin boyunduruğu olursa olsun, siyonizmin vahşeti ve gaddarlığı ne denli sınır tanımazsa tanımasın, uyanmış, bilinçlenmiş —fakat orada da kalmayıp— siyasi bakımdan örgütlenmiş ve silahlanarak AYAKLANMIŞ bir ulusu hiç bir güç durduramaz.

Tarihın toplumsal yasaları, bilimin şaşmaz ilkeleri ve kuralları her defasında yeniden ve yeniden sosyal pratikte kendisini göstermektedir. Bir ulusal kurtuluş savaşı TOPYEKUN bir savaştır, ve silahlı mücadele anayurt topraklarında verildiği, anayurttaki en geniş kitleleri kucakladığı takdirde işgalcilerin sırtında ateşten bir gömleğe dönüşebilir.

Filistin kurtuluş savaşçılarının bugüne değin anayurt dışında, komşu ülkelerde üstlenerek yürütmüş oldukları silahlı mücadele, askeri deyimle, *taktik bir savaştır*, Filistin kurtuluş hareketi son aldığı yenilgiye rağmen, ilk başladığı günden bu yana olan tüm gelişmeler dikkate alındığında —yukarıda da değindiğimiz gibi— büyük bir başarıya ulaşmıştır. Ama terimden de anlaşılacağı gibi tek başına taktik savaş stratejik hedefe ulaşamaz (Bilindiği gibi strateji ve taktik kelimeleri köken olarak askeri literatürden gelmedir. *Strateji* nihai hedefe varıncaya kadar sürecek tüm askeri eylemler bütünüdür; *taktik*'ler ise bu topyekun askeri harekat içinde yeralan, kapsamları sınırlı, işlevleri ve kendileri şartlara göre değişik olan mevzii askeri eylemlerdir.

Filistin Kurtuluş hareketi içindeki bugüne değin sürdürülen taktik savaş'tan stratejik savaşa geçme zorunluluğu açıktır, bu ise anayurt içindeki şartları olgunlaştırılıp başlatılacak ve milyonları ayaklandıracak bir *siyasi askeri* topyekun harekattır.

Bugün anayurt içinde kitleleri silahlandırıp, ayaklandırmanın siyasi ve askeri hazırlıkları yeterli değildir. Esas olan ise bunu yapmaktır.

Anayurtta böyle bir savaşı başlatmanın şartları şu anda olgunlaşmış olmadığına göre, Filistin kurtuluş hareketi bir barışçıl evreye mi girecektir? Kuşkusuz ki, HAYIR. Taktik savaş —bugün olanakları daralmış olsa bile— sürmek zorundadır, çünkü bu taktik savaş, ulusal kurtuluşun ancak ve ancak silahla kazanılabileceğini simgelemesi bakımından, barışçıl illüzyonlara yol açmamak bakımından, çözümün namlunun ucundan geçtiği gerçeğini milyonlarca Filistinlinin bilincinde hep diri ve canlı tutmak bakımından, geçici bir dönem dahi olsa bezginliğe, karamsarlığa ve bundan kaynaklanabilecek uzlaşmacı eğilimlere meydan vermemesi bakımından çok önemlidir. Fakat tek başına —bugüne değin sürdürülmüş olan— taktik savaşla stratejik hedefe varılamayacağı bellidir. Taktik savaş, bugünden sonra, ancak ve ancak anayurttaki derin, yaygın ve sonuç alıcı çalışmalara yardımcı olduğu ve yarın anayurttaki kitlelerin ayaklanma zamanı geldiğinde *fünyeyi ateşleyecek bir rol oynadığı* ölçüde etkin olabilecektir.

Konu'nun bir önemli boyutu daha vardır, o da bir devrimin zafere ulaşması için uluslararası ve ulusal şartlar bütünlüğünde ulusal şartların belirleyici olduğudur.

Bilimin gösterdiği şu doğruyu hatırlayalım ki, uluslararası dengeler ve koşullar (dış konjonktür) ne denli elverişli olursa olsun, bir ulusal kurtuluş hareketi, ya da bir sosyal devrim savaşı ne denli geniş uluslararası desteğe sahip olursa olsun, bir ulusun, bir halkın kurtuluşu, mutlaka ve mutlaka *esas olarak* kendi mücadelesine, yani örgütlenme ve savaşma gücüne bağlıdır.

Yazımızın gelecek bölümünde bu konuyu ele alacağız. (Bütün dünya halkları, tüm ulusal kurtuluş savaşları ve sosyal devrimleri gibi Filistin halkının ve devriminin de en büyük dostu Sovyetler Birliği'ne yönelik ve kapitalist dünyanın emperyalist iftiraları "sol"-revizyonistlerin anti-Sovyetik propagandalırını da bu vesileyle teşhir edeceğiz.)

FAŞİST KOMPLONUN TERTİPÇİSİ ABD EMPERYALİZMİDİR

(10. sayfadan devam)

sonra, Cunta'nın, amerikancı olduğunu kanıtlaması için daha ne yapması gerekirdi? Resmen kendi kendisini amerikancı diye nitelemesi mi acaba TKP yöneticilerini bu konuda ikna ederdi, merak ediyoruz? Yoksa Hindi Çini'deki kurtuluş savaşına karşı Amerikan uşağı Vietnam'lı Kao ki, Kamboçya'lı Lon Nol gibi bizzat Amerikan askerleri mi çağırması gerekirdi. Kaldı ki, Reisicumhur Kenan Evren Hazretleri, kendisine veya yerini bırakacağı haleflerine parlamento kararları olmadan savaşa girmek, bir takım askeri anlaşmalar imzalamak yetkisini malederken, ona akıl veren CİA kurtları Türkiye'de de Kao Ki'ler, Lon Nol'lar peşindedirler. Esasen adı Cunta hükümeti yetkililerince Çabuk Kuvvet'e dönüştürülüveren Çevik Kuvvet'ler için hazırlık yapmak, aynı zamanda böyle bir hazırlığın bir parçasıdır.

İşte bütün bu nedenlerden ötürü, "Cunta'nın içinde amerikancı olan ve olmayan kanatlar vardır" iddiası 1980 yılı başından bu yana bütün olaylarla ha bire havada kalmıştır ve bu görüş, uzak olmayan bir gelecekte TKP tarafından da terkedilmeye mahkumdur.

Özetle demeliyiz ki, TKP'nin Cunta'nın içinde muhayyel varsaydığı gerçekçi olmayan (amerikancı) kanat ile gerçekçi olan (amerikancı olmayan) kanat arasındaki fark, tıpkı şu örneğini verdiğimizi "Çevik Kuvvet" ile "Çabuk Kuvvet" arasındaki fark kadardır.

Filistin Zaferinin Yolu

FİLİSTİN ULUSAL KONSEYİNİN TOPLANTISI

Filistin ulusunun meşru temsilcisi, Filistin Kurtuluş Örgütünün bünyesinde yer alan ve Ulusun parlamentosu işlevini gören Filistin Ulusal Konseyi'nin 16. oturumu Cezayir'de yapıldı.

Gazetemiz baskıya verildiği sırada toplantı henüz sona ermediği için Konsey tarafından alınan kararlar henüz açıklanmamıştı. Toplantıdan verilen bilgilere göre, tartışmaların ağırlık noktasını Reagan tarafından getirilen planın görüşülmesi oluşturuyordu. Bilindiği gibi, bu plana göre, ABD ve İsrail, Filistin Ulusunun Batı Şeria'da ve Gazze şeridinde bağımsız bir devlet kurmasına karşı çıkmakta ve Ürdün ile Filistin'in birlikte bir konfederasyon kurmalarını ve ancak böyle bir konfedere devlet çerçevesi içinde Filistin Ulusu'na Batı yakasında ve Gazze Şeridi'nde kendi kendini yönetmesini önermektedir.

FKÖ önderliği içindeki çeşitli liderler bu öneriye karşı demeçler vermişlerdir.

Bildirildiğine göre 360 kişilik ulusal konseyde de büyük ağırlık önerinin reddini savunmaktadır. Buna karşılık FKÖ'nün 15 kişilik Yürütme Komitesi ve Ulusal Konsey içinde bir azınlığın bu konuda tereddütlü olduğu bildirilmektedir.

FKÖ Başkanı Yasser Arafat'ın ise, öneriyi reddetmekle birlikte, Ürdün'le ikili görüşmelerin sürdürülmesinden yana olduğu bildirilmektedir. Nitekim, Arafat Cezayir'deki Ulusal Konsey toplantısına gelmeden önce Ürdün Kralı Hüseyin'le bir görüşme yapmıştır.

FKÖ yetkilileri Konseyin kabul edeceği karar suretinde bu önerinin reddedildiğinin yer alacağını söylemektedirler.

Öte yandan, Konsey'in Arap Birliği tarafından öngörülen bir çözüm planı benimseyeceği, bu planın Batı Şeria'da ve Gazze şehrinde bağımsız bir Filistin devletinin kurulmasını öngördüğü, buna karşılık, böyle bir devletin kurulması halinde bu devletin resmi ve doğrudan değilse bile, dolaylı yoldan İsrail Devleti'ni tanımasını içerebileceği belirtilmektedir.

Gerçekten de, Reagan planının kabul edilmesi, Filistin Ulusu'nun kendi kaderini tayin hakkının gerçekleşmesi değildir.

Dünya barış güçleri ve onun öncüsü olan Uluslararası Komünist Hareket ilk günden beri Filistin sorununun biricik çözüm yolunun kendi kaderlerini tayin hakkı (self-determination) ilkesinden geçtiğini göstermiştir. Bu öngörü, doğal olarak Filistin halkının, Filistin Ulusal kurtuluş hareketinin amacıyla ve hedefiyle daima uyum içinde olmuştur.

ABD emperyalizminin ve saldırgan Beyaz Saray politikasının yörüngesindeki İsrail, geçtiğimiz yıl Haziran ayında Lübnan'a ve oradaki Filistin'lilere karşı başlattığı saldırı sonucunda Filistin Kurtuluş Örgütü'nün geri çekilmek zorunda kalması, kuşkusuz ki, hareket için bir yenilgidir. Ama önceden de söylediğimiz gibi, savaş kaybedilmemiş, sadece savaşın içinde bir muharebe kaybedilmiş. Savaş ise tek bir muharebe değildir, bir dizi muharebeler bütünüdür ve Filistin Ulusal Hareketi açısından bu savaş nihai zafere dek, Filistin'in bağımsızlığına dek sürecektir.

Filistin talebi, bağımsızlık hasreti ve kararlılığı subjektif bir olay değildir. Bu hareket objektif bir olaydır. İkinci Dünya Savaşı sonrasına kadar İngiliz emperyalizminin savaştan sonra da İsrail siyonizminin sultası altında yaşamaya mecbur edilen, kendi anayurtlarında tutsak yaşayan, geniş kitleler halinde anayurttan sürülmüş olarak başka Arap ülkelerinde göçmen halinde yaşayan, yani anayurt içindeki ve dışındaki milyonlarca insanın özlemi, azmi, mücadelesi hiçbir şekilde ortadan kaldırılamayacağı için, Filistin kurtuluş mücadelesinin objektif zemini de kanla, zülumle yokedilemeyecektir.

Günümüzde, tamamlanması ve nihai zafere ulaşması onlarca yıl sürmüş ulusal kurtuluş savaşları vardır. Örneğin Vietnam halkının mücadelesi, tarih sırasıyla İngiliz, Japon, Fransız ve Amerikan emperyalizmine karşı nice on yılları almıştır. Aynı şekilde Kore halkının sadece bir bölümü —Kuzey'de yaşıyan kesimi— ulusal ve sosyal kurtuluşuna kavuşmuştur, ama devrim tamamlanmamış, Güney toprakları ve orada yaşayan on milyonlarca insan henüz kurtuluşuna kavuşamamış ve ülkenin, emperyalizm tarafından bölünmüş olan bütünlüğü, on yıllarca sonra bile sağlanamamıştır.

Filistin devrimi de böyle uzun bir süreçten geçecektir ve başarı mutlaka gerçekleşecektir.

Varılan noktada bir kez daha görülmüştür ki, zaferin anahtarı Filistin'lilerin öz toprakları üzerinde yaşayan kitlelerin örgütlenmesi ve *topyekun* mücadeleye seferber edilmesi ile mümkün olacaktır. Uluslararası dengelerin ve Orta Doğu'nun elverdiği bütün olanaklardan yararlanmak elbette ki gereklidir, ama anayurtta, bugüne değin olduğundan çok daha geniş, çok daha etkin bir mücadele gerçekleştirilmeden zafere ulaşılamayacaktır.

Resmi rakamlara göre Filistin anayurdunda 3,5 milyon insan yaşamaktadır. 2 Milyon Filistin'li ise anayurt dışında sürgündür. Ama göçmen durumundaki bu Filistin'liler uzun yıllardır belirli Arap ülkelerine yerleştirilmiş, orada işgüç-toprak-meslek sahibi olmuşlardır. Anayurt dışındaki göçmen Filistinliler de hiç kuşkusuz ulusal hareketi yürekten desteklemektedirler, ama yüzbinler halinde değişik Arap ülkelerine yerleşmiş olan Filistin'liler bulundukları ülkelerde siyonizme karşı aktif bir mücadele, silahlı bir savaş vermezler, olsa olsa ulusal hareketi maddi ve manevi olarak desteklerler. Ve aralarından gönüllüler, gidip FKÖ'nün askeri hareketine katılırlar.

Son olaylar göstermiştir ki, Lübnan'da cephede savaşmış olan askerlerin sayısı pek kabarık değildir. Son İsrail saldırısında 30 bin Filistinli öldürülmüştür, FKÖ yöneticileri bunların büyük çoğunluğunun asker değil, sivil olduğunu —mülteci kamplarında yaşayan Filistinlilerin öldürüldüğünü— söylemiştir. Lübnan'ı terketmeye zorlanan askerlerin sayısı ise 5500 kadardır. Kuzeydoğu Lübnan'da,

(Devamı 15. sayfada)

kitle YAZIŞMA ADRESİ: Postfach 10 16 34, 41 Duisburg 1 – F.Almanya, Fiyatı: 50 T.L